

บทบาทการท่องเทียวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

โดย

นายสุรธันว์ คงทน
รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสายงาน
บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “บทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน” ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ ของ นาย สุรธันว์ คงทน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2561 – 2562

พลโท

(พิสิษฐ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง บทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นาย สุรธันว์ คงทน

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ 62

จากการที่ภาครัฐมีการกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2561-2565 เป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพและทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้มี ความรู้ ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานความพอเพียง อีกทั้งยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมาตรฐานคุณภาพภายใต้ขีดความสามารถรองรับของชุมชน และเพื่อเพิ่มจำนวนเครือข่ายและความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีเป้าหมายหนึ่งคือการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำของประเทศผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างร่วมมือผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านโครงการต่างๆ ในปีที่ผ่านมา จากการสำรวจพบว่าการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนกลับมาได้รับความนิยมและเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น แต่ก็อาจสร้างผลกระทบด้านลบต่อชุมชนตามมาได้ อาจด้วยเพราะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจะเป็นแรงดึงดูดให้นายทุนหรือผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาลงทุนในชุมชนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งอาจคำนึงถึงผลกระทบ ต่อชุมชนไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับชุมชนอาจจะยังไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ การวางแผนเพื่อความยั่งยืน หรือแม้กระทั่งการปรับตัวต่างๆ ของชุมชนที่อาจจะไม่ทันตามสภาพเหตุการณ์ภายในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมอาจถูกกลืนหายไปตามผู้ที่เข้ามาใหม่จากการที่ผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาทดแทนผู้คนในชุมชนเดิมที่ย้ายออกไปอันอาจเกิดจากการขายที่ดิน หรือปัญหาทรัพยากรของชุมชนเสื่อมโทรม การจัดการขยะ/ของเสียในชุมชนที่มีมากขึ้น เป็นต้น ทำให้ต่อมามีการผลักดันให้การท่องเที่ยวชุมชนเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเรียกว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” เพื่อให้เกิดการรักษาวิถีชีวิต ดั้งเดิมของชุมชนรวมถึงทรัพยากรต่างๆ ของชุมชน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวชุมชนแบบเดิม

Abstract

Title	The Role of Ecotourism Tourism with a Strong and Sustainable Community		
Field	Economics		
Name	Mr. Suratun Kongton	Course	NDC
		Class	62

Since the government has set up an action plan to drive sustainable and creative tourism development 2018-2022. The goal is to increase the performance and skills of human resources in the community to have knowledge and capability in tourism management by communities to be sustainable following to the concept of tourism management by community relying on the basis of sufficiency.

This also enhances the community tourism that has a quality standard under the capacity of community support and to increase the number of networks and the strength of community-based tourism networks which are related to the 20-year National Strategic Development Plan. One of the goals is to distribute incomes and reduce national inequality through community management. To achieve this goal, both public and private sectors had to cooperate to promote community tourism through various projects in the past year.

According to the survey, it was found that tourism following the traditional lifestyle of the community has gain popularity again and generated more incomes from circular tourism in the community. Nevertheless, it may also has a negative effect on the community.

It is probably because the tourist attractions of the community are popular, and will lure investors or entrepreneurs from outside to invest in the community for their benefits which the effects may not be considered as much as they should be. Moreover, the people in community may not have adequate knowledge of management, planning for sustainability, or even various adjustments of the community to be able to keep up with the changing circumstances within the community: the traditional way of life may be swallowed up by new entrants as outside entrepreneurs replacing people in the old community who have moved out with the reason of land selling, the problem of community resource degradation, and increasing municipal waste and waste management.

From that time on, there was a push for community tourism to take place from the participation of the community "Tourism by Community" to generate traditional community lifestyle conservation including various community resources which are different from traditional community tourism.

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง “บทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน” นี้ เป็นการศึกษาในด้านสังคมเศรษฐกิจ จากสถานะแวดล้อมในปัจจุบันส่งผลกระทบต่ออันให้เห็นได้ว่า หากชุมชนมีความตั้งใจจริงและตระหนักถึงผลประโยชน์ ของชุมชนส่วนรวมมาก่อนจะสามารถผลักดัน ให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพัฒนาไปในทาง ที่ดีได้และเมื่อผนวกกับแรงเสริมในด้านต่างๆ จาก ภาครัฐไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ที่เกี่ยวข้อง หรือแม้กระทั่งแหล่งเงินทุนก็จะส่งผลให้ชุมชนสามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีขึ้นและยังส่งผลไปยังเศรษฐกิจระดับฐานรากให้มีความเติบโตได้อย่าง ยั่งยืนต่อไป

(นายสุรธันว์ คงทน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง “บทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน” เล่มนี้สำเร็จได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาการที่ได้ให้ความรู้ และให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาป้องกันประเทศ ทุกคน ที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมสำหรับนักศึกษา มาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้การศึกษาของผู้วิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่นและสามารถนำเสนอเอกสารวิจัยฉบับนี้ได้สมบูรณ์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับและ ขออภัยมา ณ ที่นี้

(นายสุรฉัตร คงทน)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ	6
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	12
ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวคิดของการวิจัย	38
สรุป	39
บทที่ 3 แนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน	40
สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบัน	40
ข้อมูลทั่วไปด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่	43

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายใน

	จังหวัดเชียงใหม่	45
	สรุป	46
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ศึกษาวิจัย	47
	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์บทบาทการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่	48
	การวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาศูนย์เชื่อมโยงกับกรอบทิศทางการพัฒนา	
	ประเทศของจังหวัดเชียงใหม่ 4 มิติ	52
	สรุป	54
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	55
	สรุป	55
	ข้อเสนอแนะ	57
	บรรณานุกรม	61
	ประวัติย่อผู้วิจัย	62

๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4 - 1	การวิเคราะห์ SWOT	48

ณ

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
3 - 1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวประเทศไทย ปี 2559 - 2562	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยเหตุที่ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ได้จัดทำขึ้น โดยยึดหลักยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นตัวกำหนดในการจัดทำระเบียบแบบแผนและนโยบาย โดยได้นำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องนั้น ซึ่งในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลาง สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ที่ชัดเจนขึ้น ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลัก ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลาง การแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิคุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการ ภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดัน ขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

โดยประเทศไทย ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ไม่ว่าจะเป็นป่า ภูเขา แม่น้ำ ทะเล ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และในทางภาคเหนือของประเทศไทยก็มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่สนใจของชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจะมีความโดดเด่นในด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม วัฒนาอารามที่โบราณ ขนบธรรมเนียมประเพณีและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คนที่อยู่ในสังคมเมือง ที่มีการใช้ชีวิตที่เร่งรีบ ต้องวิ่งเข้าหาธรรมชาติมากขึ้น เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco tourism) เป็นที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้คน เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น และได้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่เรียกว่า โฮมสเตย์ (Home Stay) ซึ่งการท่องเที่ยวนี้ จะเป็นมากกว่าการท่องเที่ยวธรรมดาทั่วไป กล่าวคือนอกจากจะเป็นการท่องเที่ยวที่ช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยแล้ว ยังเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาส

ให้เกิดการ เรียนรู้ประสบการณ์ความแปลกใหม่ตลอดเวลาการเดินทาง อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังเป็นกลไกธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น รวมถึงยังช่วยในการ ปลุกฝังให้นักท่องเที่ยวที่มีความผูกพันกับธรรมชาติ และเกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนสืบต่อไป โดยการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์นั้น เป็นนโยบายของชาติ การสร้างชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีประโยชน์ทางสังคมชุมชน ทำให้เกิดการวางแผนการทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้ปัญหา ร่วมกันแก้ปัญหาและการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ชุมชนไม่ต้องอพยพออกจากท้องถิ่นสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน

การพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวชุมชน ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้และการกระจาย รายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ด้วยหลักการ วิธีการและกระบวนการ รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและการกระจายผลประโยชน์ให้ชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการจัดการตัวเอง เป็นการคำนึงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น และหมายความรวมถึงการกระจายรายได้การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนโดยมีจุดหมายปลายทางในการกลับมาบำรุงดูแลรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยอย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติชุมชนท้องถิ่นเองก็สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของการท่องเที่ยวของตนเองได้ โดยเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 - 2559) ซึ่งถือเป็นทิศทางและแผนหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศใน ระยะ 5 ปี เพื่อมุ่งให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในด้านการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน ซึ่งผลดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา แม้จะประสบผลสำเร็จในการเพิ่มจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังประสบปัญหาและอุปสรรคสำคัญหลายประการ ประกอบกับสภาพและบริบทต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน เช่น สถานการณ์การเมืองของประเทศ นโยบายของภาครัฐ การปรับตัวของภาคเอกชน และปัจจัยภายนอก เช่น สถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว แนวโน้มการพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการดำเนินการในช่วงเวลาที่สำคัญ คือ ช่วงเวลาแห่ง การปฏิรูปประเทศไทยให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปเพื่อประสานประโยชน์และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ซึ่งรัฐบาลในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาวในอีก 20 ปี ข้างหน้า ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กล่าวคือ ประเทศไทยมีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากที่กล่าวมา การศึกษาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน โดยการเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า โดยการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์นั้น ซึ่งเป็นนโยบายของชาติ การสร้างชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีประโยชน์ทางสังคมชุมชน ทำให้เกิดการวางแผน การทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้ปัญหาาร่วมกันแก้ปัญหาและการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ชุมชนไม่ต้องอพยพออกจากท้องถิ่น สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจด้านแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อพัฒนาการบริหารจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระบบนิเวศให้อยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจะศึกษาเรื่องบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง โดยจะศึกษาลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และระบบนิเวศ ภายในจังหวัดเชียงใหม่ นำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์ให้ยั่งยืน และสร้างรายได้ให้คนในชุมชน รวมไปถึงระบบนิเวศผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวในทุกมิติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนงานตามที่รัฐบาลได้ตั้งนโยบายไว้ โดยจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง นี้เป็นการศึกษาเฉพาะส่วนที่เป็นขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ โดยจะศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อข้อขัดข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการนำไปสู่การวางรากฐานเศรษฐกิจต่อความมั่นคงของประเทศ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้ปฏิบัติระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ผู้ประกอบการภาคเอกชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

จะใช้ข้อมูลและเวลาศึกษา ธ.ค.62 – พ.ค.63 โดยจะใช้ข้อมูลทางสถิติและข้อมูลอื่นๆ ที่มีผลต่อการวิจัยนี้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ จากผู้ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดเชียงใหม่

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารต่างๆ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่างๆ

3. การนำเสนอข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากการศึกษา ข้อมูลปฐมภูมิจากการวิจัยจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงอุปสรรคและปัญหา แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการองค์ประกอบ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
3. ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระบบนิเวศให้อยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

คำจำกัดความ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นในเรื่องบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี	หมายถึง	การบริหารจัดการของบ้านเมืองที่เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยทำงานภายใต้หลักความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐ ทั้งนี้หากการบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพรัฐบาลจะต้องแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงระบบการทำงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป
การพัฒนา	หมายถึง	การคิดค้นและการประมวลข้อเสนอเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เป็นระบบย่อยของโครงสร้างการบริหาร

การประยุกต์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	หมายถึง	<p>จัดการ โดยมีหน้าที่ของระบบย่อย อันจะนำไปสู่ความสมดุลของการนำไปปฏิบัติ</p> <p>การพัฒนาแนวทางในการจัดการ การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ในชุมชนโดยการน้อมนำแนวคิด การพัฒนาแนวทางในการจัดการการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนโดยการน้อมนำ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ บนพื้นที่ ฐานของ ความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันใน ตนเอง และตั้ง อยู่บนพื้นที่ ฐานของเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้และ ไม่เบียดเบียนกัน</p>
--	---------	---

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ
2. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดของการวิจัย
6. สรุป

ทฤษฎีด้านการบริหารจัดการและแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการบริหาร สุรัสวดี ราชกุลชัย (2547: 4) กล่าวว่า การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการชี้นำและการควบคุม ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์การ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุ ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ครบถ้วน เสนาะ ตีแยว (2544) ได้ให้ความหมายของการบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ชงชัย สันติวงษ์ (2546: 18) กล่าวว่า การบริหาร คืองานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำ เพื่อให้กลุ่มต่างๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่รวมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผล โดยได้ประสิทธิภาพ

จากความหมายทั้งหมดพอจะสรุปได้ว่าการบริหาร คือ กระบวนการที่ผู้บริหารหรือผู้นำใช้ในการกำหนดกิจกรรมโดยอาศัยผู้อื่นเป็นผู้ทำกระทำ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการชี้นำ และการควบคุม เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานจากตำราวิชาการของนักวิชาการหลายท่าน จึงได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545 : 20-22) กล่าวถึงหน้าที่การบริหารจัดการ (Function of Management) หรือกระบวนการของการบริหารจัดการ (Management Process) เป็นหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการของผู้จัดการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ทรัพยากรขององค์กร

(Dessler, 1998: 679) ผู้บริหารที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมักเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของการบริหารจัดการ (Function of Management) หรือใช้กระบวนการของ

การบริหารจัดการ (Management process) อาจแบ่งหน้าที่ของการบริหารจัดการออกเป็น 5 หน้าที่ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) แต่ในปัจจุบันนิยมรวมการจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) ไว้กับการจัดองค์การ (Organizing) จึงเหลือเพียง 4 หน้าที่ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุเป้าหมาย ผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าพื้นฐานของการจัดการ โดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหาร การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จและการประเมินกลยุทธ์ เพราะการจัดการองค์กร การจูงใจ การจัดบุคคลเข้าทำงาน และกิจกรรมควบคุมขึ้นกับการวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยผู้บริหาร และพนักงานภายในองค์กร การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอกและทำให้เกิดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเน เหตุการณ์ที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต การวางแผน ประกอบด้วยการพัฒนาภารกิจ (Mission) การคาดคะเนเหตุการณ์ ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคตและแนวโน้ม การกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือก กลยุทธ์ที่ใช้ใน การวางแผนจะช่วยให้ธุรกิจปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงแผนของตลาดและสามารถ กำหนดเป้าหมายได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นต้องการให้องค์กรติดตามในลักษณะเชิงรุก (Proactive) มากกว่าที่จะเป็นเชิงรับ (Reactive) องค์กรประกอบที่ประสบความสำเร็จ จึงต้องควบคุมอนาคตของ องค์กรมากกว่าที่จะรอรับผลจากอิทธิพลสภาพแวดล้อมภายนอกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การ ตัดสินใจ (Decision Making) ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน การปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะว่า การเปลี่ยนแปลงของ ตลาด เศรษฐกิจและคู่แข่งทั่วโลก จุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ดีของธุรกิจคือการ วางแผนที่เหมาะสม เห็นผลได้จริง ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพและทรงประสิทธิภาพ การวางแผน ประกอบด้วย

1.1 การดำเนินการตรวจสอบตัวเอง เพื่อกำหนดสภาพในปัจจุบันขององค์กร

1.2 การสำรวจสภาพแวดล้อม

1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์

1.4 การพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต

1.5 การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร

1.6 การประเมินแนวทางปฏิบัติงานที่วางไว้

1.7 การทบทวนและปรับแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการ ควบคุม ไม่เป็นไปตามที่กำหนด

1.8 การสื่อสารในกระบวนการของการวางแผนเป็นไปอย่างทั่วถึง

2. การจัดการองค์กร (Organizing) จุดมุ่งหมายขององค์กร คือ การใช้ความพยายามทุก กรณี โดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่ การจัดการองค์กร หมายถึง การพิจารณา ถึงสิ่งที่ต้องการทำและผู้ที่ทำงานมีตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของธุรกิจที่มีการจัดการองค์กรที่ดี สามารถจูงใจผู้บริหารและพนักงานมองเห็นความสำคัญของความสำเร็จขององค์กร การกำหนด ลักษณะเฉพาะของงาน (Work Specialization) โดยการแบ่งงานประกอบด้วยงานที่กำหนดออกมา

เป็นแผนก การจัดแผนก และการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegating Authority) การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการพัฒนารายละเอียดของงาน (Job Description) และคุณสมบัติของงาน (Job Specification) เครื่องมือเหล่านี้มีความชัดเจนสำหรับผู้บริหารและพนักงาน ซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน การกำหนดแผนกในโครงสร้างขององค์กร (Organization Structure) ขนาดของการควบคุม (Span of Control) และสายบังคับบัญชา (Chain of Command) การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ต้องการการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง เพราะตำแหน่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นหรือลดลงหรือรวมกัน โครงสร้างองค์กรจะต้องระบุถึงวิธีการใช้ทรัพยากรและวิธีการซึ่งวัตถุประสงค์มีการกำหนดขึ้นในธุรกิจ การสนับสนุนทรัพยากรและกำหนดวัตถุประสงค์ตามสภาพภูมิศาสตร์และจะแตกต่างจากโครงสร้างด้านผลิตภัณฑ์หรือลูกค้า รูปแบบทั่วไปของการจัดแผนกคือตามหน้าที่ (Functional) ตามฝ่าย (Divisional) ตามหน่วยธุรกิจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Business Unit) และด้านแมทริกซ์(Matrix) การจัดองค์กร ประกอบด้วย

- 2.1 การระบุและอธิบายงานที่จะถูกนำไปดำเนินการ
 - 2.2 การกระจายงานออกเป็นหน้าที่ (Duties)
 - 2.3 การรวมหน้าที่ต่างๆ เข้าเป็นตำแหน่งงาน (Positions)
 - 2.4 การอธิบายสิ่งจำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่งงาน
 - 2.5 การรวมตำแหน่งต่างๆ เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมและสามารถบริหารจัดการได้
 - 2.6 การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่
 - 2.7 การทบทวนและปรับโครงสร้างขององค์กรเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด
 - 2.8 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดการองค์กรเป็นไปอย่างทั่วถึง
 - 2.9 การกำหนดความจำเป็นของทรัพยากรมนุษย์
 - 2.10 การสรรหาผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ
 - 2.11 การคัดเลือกจากบุคคลที่สรรหามา
 - 2.12 การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่างๆ
 - 2.13 การทบทวนและปรับคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรมนุษย์ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด
 - 2.14 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดคนเข้าทำงานเป็นไปอย่างทั่วถึง
3. การนำหรือการสั่งการ (Leading) เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้ หรือเป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกันได้ดีด้วยวิธีการต่างๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเข้าใจถ่องแท้ได้ยาก การนำหรือการสั่งการจึงต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป อาทิภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การจูงใจ การติดต่อสื่อสารในองค์กรและการทำงานเป็นทีม เป็นต้น หน้าที่ในการทำงานหรือสั่งการนี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นแผนงานที่วางไว้ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้อาจจะไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้นการสั่งการจึงเป็นเรื่องความรู้ความชำนาญประสบการณ์

และความสามารถที่ชักจูงให้พนักงานร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้องค์กรประสบความสำเร็จตามต้องการ การนำ ประกอบด้วย

3.1 การติดต่อสื่อสารและอธิบายวัตถุประสงค์ให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบ

3.2 การมอบหมายมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่างๆ

3.3 การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้บังคับบัญชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการปฏิบัติงาน

3.4 การให้รางวัลแก่ผู้บังคับบัญชาบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติ

3.5 การยกย่องสรรเสริญและการตำหนิติเตียนอย่างยุติธรรมและถูกต้องเหมาะสม

3.6 การจัดหาสภาพแวดล้อมมากระตุ้นการจูงใจโดยการติดต่อสื่อสาร เพื่อสำรวจความต้องการและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

3.7 การทบทวนและปรับวิธีการของภาวะความเป็นผู้นำเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์การควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

3.8 การติดต่อสื่อสารโดยทั่วทุกแห่งในกระบวนการของภาวะความเป็นผู้นำ

4. การควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ ของพนักงานเพื่อรักษาให้ องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนด ไว้ องค์กรหรือธุรกิจที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวอาจเกิดจากการขาดการควบคุมหรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ และหลายแห่งเกิดจากความไม่ใส่ใจเรื่องของการควบคุม ละเลยเพิกเฉย หรือในทาง กลับกันคือมีการควบคุมมากจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลัก ทางการบริหารที่มีความสำคัญตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหาร การควบคุมเป็นการ ตรวจสอบและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายและดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้ มั่นใจว่าจะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแสดงถึง ข้อมูลย้อนกลับเรื่องของการดำเนินงานในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติการ และการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย การควบคุม ประกอบด้วย

4.1 การกำหนดมาตรฐาน

4.2 การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

4.3 การแก้ไขความบกพร่อง

4.4 การทบทวนและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

4.5 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการควบคุมเป็นไปอย่างทั่วถึง

ฟาโยล์ (Fayol, 1980) ได้อธิบายถึงกระบวนการจัดการงานซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ 5 ประการดังต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือ วิธีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่างๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งกระทำให้สำเร็จผลด้วยดีโดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้ เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล (2542) กล่าวถึง กระบวนการบริหารควรประกอบด้วย 10 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็น การล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนาวิธีการ (Develop Strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

2. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

4. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

5. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงาน และนิเทศงาน ตลอดจนจรรยาบรรณในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคน เป็นไปด้วยดี

6. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการ เป็นไปด้วยดี ราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะ ทาการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

7. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงานเข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

8. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

9. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจน การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงานจะหมายถึง วิธีการ

ของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

10. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบ และกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

ดาร์ฟ (Dalf, 2006 อ้างถึงใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550: 26-27) กล่าวถึงกิจกรรมหลักทางการจัดการแบ่งออกเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดขอบเขตของธุรกิจ ตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ตลอดจนกำหนดวิธีการเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การจัดองค์กร (Organizing) ประกอบด้วย การจัดบุคคล แบ่งแผนงาน และจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับแผนงาน เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

3. การชี้นำ (Leading) ประกอบด้วย เนื้อหา 2 เรื่องสำคัญ คือ ภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาตัวผู้บริหารเองและการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเกี่ยวกับการชักจูงหรือการกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานได้เต็มที่ตามความรู้ความสามารถ

4. การควบคุมองค์กร (Controlling) เป็นการควบคุมองค์กรให้การดำเนินงานต่างๆ ภายใน องค์กรเป็นไปตามเป้าหมาย ความคาดหวังหรือมาตรฐานที่กำหนด จากการทบทวน ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

สรุปได้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน การควบคุม ซึ่งการดำเนินงานจะต้องใช้กลยุทธ์เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และต้องมีกระบวนการในการดำเนินงานตามแผนและมีระบบควบคุมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการบริหารงานจะต้องคำนึงถึงบริบทขององค์กรทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในองค์กรที่มีอยู่

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงมี บทบาทต่อการกำหนดอุดมการณ์การพัฒนาของประเทศ โดยปัญญาชนในสังคมไทยหลายท่านได้รวมแสดงความคิดเห็น อย่างเช่น ศ.นพ.ประเวศ วะสี, ศ.เสนท จามริก, ศ.อภิชาติ พันธเสน, และศ.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา โดยเชื่อมโยงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งเคยถูกเสนอมาก่อนหน้าโดยองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนหนึ่งนับตั้งแต่พุทธทศวรรษ 2520 และได้อธิบายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ มารวมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และได้จัดทำเป็นบทความเรื่อง "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และได้นำความกราบบังคลทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานและทรงพระกรุณาโปรด

เกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความที่ทรงแก้ไขแล้วไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้พสกนิกรชาวไทยได้เข้าถึงทางสายกลางของชีวิตและเพื่อคงไว้ซึ่งทฤษฎี ของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตซึ่งอยู่ระหว่าง สังคมระดับท้องถิ่นและตลอดระดับสากล จุดเด่นของแนวปรัชญานี้คือ แนวทางที่สมดุล โดยชาติสามารถทันสมัย และก้าวสู่ความเป็นสากลได้ โดยปราศจากการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์และการอยู่รวมกันของคนทุกคนในสังคม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี ความสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทย ต้องประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจและต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพ เพื่อที่จะยืนหยัดในการไม่พึ่งพาผู้อื่น และพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมี พระราชดำริว่า มันไม่ได้มีความจำเป็นที่เราจะกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ พระองค์ได้ทรงอธิบายว่า ความพอเพียงและการพึ่งตนเอง คือ ทางสายกลางที่จะป้องกันการเปลี่ยนแปลงความไม่มั่นคงของประเทศได้ เศรษฐกิจพอเพียงเชื่อว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมของชุมชนให้ดีขึ้นโดยมี ปัจจัย 2 อย่างคือปัจจัยที่ 1 การผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างปริมาณผลผลิตและการบริ โภค และปัจจัยที่ 2 ชุมชนจะต้องมี ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของตนเอง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือ

1. เศรษฐกิจพอเพียงสามารถที่จะคงไว้ซึ่งขนาดของประชากรที่ได้สัดส่วน
2. ไซเทคโนโลยี ได้อย่างเหมาะสม

วรเดช จันทรศร (2554: 16) อธิบายสรุป เศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า การดำรงชีวิตอยู่บนทางสายกลางตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งสอนให้รู้จักมองให้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง มีความพึงพอใจในตนเอง ในสถานภาพที่เป็นอยู่อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใช้ความรู้ อย่างรอบคอบ ใช้คุณธรรมในการวางแผนดำเนินชีวิต การตัดสินใจ และการกระทำ ทั้งนี้ราษฎรอาวโส ประเวศ วะสี (2550 : 4-6) ได้อธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่า เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง พูดเอาเอง และกลัวไปเองทั้งนั้น ซึ่งคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึงพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำ มาหากินได้ เช่น การเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด ขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากพองสบู่แตก ไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ ทำการประมง และการท่องเที่ยว

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ুবวาบ เตี้ยวจนเตี้ยรววยแบบกะทันหัน เตี้ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ประสาหมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยน รุนแรง ฆ่าตัวตาย ติดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล ความสมดุลคือความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ หรือเศรษฐกิจศีลธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้พระราชทานความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง (สมบัติ กุสุมาวาลี, 2551: 86 – 88) ว่าเป้นปรัชญาซึ่งถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อใ้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ได้มีความพยายามของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการอธิบายความหมายเพิ่มเติมขององค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่สุด โดดเกินไป ขณะเดียวกันความพอดีนั้นก็จะต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ รูว่าสิ่งใดควรจ่ายออกไปและสิ่งใดควรรักษาไว้ โดยใช้การประมาณ ทั้งประมาณตนและประมาณสถานการณ์ ประมาณตนให้รูว่าตนเองต้องการอะไร มีความจำเป็นสำหรับตนมากแค่ไหน และในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ต้องทำอะไรถึงจะพอเพียงกับตนเอง ซึ่งการประมาณตนเองและสถานการณ์ เพื่อวิเคราะห์หาความพอดีของตนนั้น ที่ว่าไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปอยู่ที่ระดับใด หลายครั้งจากกระแสพระราชดำรัส กล่าวถึงสถานการณ์รอบด้านในสังคม เปนปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจถึงระดับความพอดีของบุคคล องค์กร หรือสังคม เพราะฉะนั้นถ้าหากถามว่าความพอประมาณคือพอประมาณขนาดไหน ก็ต้องใช้การประมาณปัจจัยต่างๆ รอบด้านทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุผลให้ทราบถึง “ความพอประมาณ” ในระดับพอประมาณนั้นๆ

2. ความมีเหตุผล หมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไป อย่างมีเหตุผล โดยใช้ความเปนกลางเที่ยงตรงปราศจากอคติ เพราะการวิเคราะห์วิจารณ์ใดๆ ที่ได้ชื่อ ว่ามีเหตุผลแลวนั้น สำคัญอย่างยิ่งต้องใช้ความเปนกลาง ความไม่มีอคติ แลจะสามารถพิจารณาเหตุผลได้รอบด้าน และมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบที่สุด ความมีเหตุผล ความเปนกลาง การปราศจากอคตินั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต้งมีภูมิคุ้มกันที่ดีคอยถ่วงน้ำหนัก ไม่ให้เอียงไปทางด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งยังเป็น การเตรียมความพร้อมถึงความเสี่ยงที่จะมีขึ้น

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน เราจะเห็นถึงการคลองเกี่ยวกันอยู่ของทั้งสามหวง กล่าวคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลก็เป็น ส่วนหนึ่งทีสร้างให้เกิดภูมิคุ้มกัน ในขณะที่เดียวกันการมีภูมิคุ้มกันที่ดีก็เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ ความพอประมาณ สามารถประมาณได้อย่างเหมาะสม เพราะไม่ประมาทมีการเตรียมพร้อมตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อยู่เสมอ เช่นเดียวกับการมีภูมิคุ้มกันที่ดี อย่างเช่น ความมีสติรู้และความสงบ ภายในใจอยู่เสมอ ก็ทำให้เกิดพุทธิปัญญา วิจารณ์ญาณ ในการพิจารณาปัจจัยต่างๆ เพื่อตัดสินใจระดับ ความพอเพียงได้ หลายครั้งทีองคพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชดำรัสถึงความสามัคคี ให้อึด เหนียวไว้ในยามสังคมีเปลี่ยนแปลง ความสามัคคี คือ ภูมิคุ้มกันหนึ่งทีจะช่วยให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงทีเกิดขึ้น นอกจากนี้การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องมีเงื่อนไข 2 เงื่อนไข คือ อาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

4. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ทีเกี่ยวข้องของอยางรอบ บด้าน ความรอบคอบทีจะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ การเรียนรู้อย่างรอบด้าน คือ การเรียนรูตั้งแตรู้เขาใจและประยุกต์ หรือบูรณาการ ไซรู คือ รูในหลักวิชาตามทีได้ศึกษามาเป็นอย่างดี จากนั้นจึงนำมาพิจารณาให้เกิดการ เขาใจ กลายเป็นความรู้ของตนเอง และนำไปปฏิบัติประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ การปฏิบัติใช้ ความรู้จนเกิดผล ก็เป็นการเรียนรูอย่างหนึ่ง เป็นการเรียนรูทีผู้เรียนรูจากสถานการณ์จริง และจะเกิด เป็นองค์ความรู้ จึงถือว่าเป็นความรู้ทีสำคัญยิ่งเพราะเป็นความรู้ทีเกิดจากเมื่อใช้การเรียนรูให้เกิด ประโยชน์ก็ได้ความรู้จากการใช้นั้น ๆ

5. ในสวนของเงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วยความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ไซสติปัญญาในการดำเนินชีวิตและคุณธรรมต่างๆ ทีช่วยก้ำกับการดำเนินชีวิตให้อยู่ในครรลองทีเหมาะสม ไม่วาจะเป็นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความ เสียสละ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ

1. แผนงานยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

โดยทีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผน ต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้

เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 โดยกำหนดให้มี การแต่งตั้ง คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติกำหนดวิธีการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม 6 คณะ อันประกอบด้วยคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่ กฎหมายกำหนดแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับ เป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2560 ที่ร้อยละ 3.9 ถือว่าอยู่ใน ระดับต่ำกว่า ศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ 6.0 ต่อปีในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อน การพัฒนาของประเทศ นอกจากนี้ ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะ การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมี ปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความ

ยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟูการใช้และการรักษาทรัพยากร อย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักและความสามัคคี ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลัง ของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงในภูมิภาคและเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่นๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติที่อาจเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างสามัคคีของคนในชาติที่จะนำไปสู่ การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประชาคมมหาอำนาจ ที่อาจก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจหรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ องค์กรระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติจะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์ และมาตรฐานสากลต่าง ๆ ทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์และการลักลอบเข้าเมือง ในทางกลับกันความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยี พันธุกรรมสมัยใหม่และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น การ

แข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้น ในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบ
 โจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี
 2574 จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคนสูงวัยที่มีสัดส่วน
 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลาย
 มากขึ้น ประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะ
 ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพ
 และการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทาย สำคัญ
 ในระยะต่อไป ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงาน
 ต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาค และ
 ความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภาคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและ การ
 ย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออก
 ประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือ
 ทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่
 ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้าน
 ขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการ
 พัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยังทำให้เกิดความเสี่ยงต่อ การ
 เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทย นอกจากนี้ผลกระทบจากการ
 เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และ
 ขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่
 จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่
 ระบบนิเวศต่างๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถใน
 การรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามระดับความรุนแรงของผลกระทบ
 อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศต่างๆ ดังกล่าวที่แต่ละ
 ประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกันทำให้การเป็นสังคมสีเขียว การรักษาและบริหารจัดการ
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจะได้รับความสำคัญ และความสนใจจากนานา
 ประเทศรวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมถึงการสร้างสมดุล
 ความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น กฎระเบียบและข้อตกลง
 ด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ
 ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและบันทึกความตกลงปารีส จะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่าง
 จริงจังมากยิ่งขึ้น แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติทั้งในส่วน
 ของการจ้างงานและอาชีพ สาขาการผลิตและบริการใหม่ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัย
 คุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรรมไซเบอร์รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยี
 เป็นเครื่องมือการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้เทคโนโลยี
 และสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก
 การเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวังด้านสาธารณสุขในประเทศ มี
 ความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้หากไม่มีมาตรการ ที่มี

ประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อทั้งการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงาน ที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบันและบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่อาจจะมีผลกระทบรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูงและมีความซับซ้อนหลากหลายมิติซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่างๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้สมรรถนะ และทักษะ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และ มาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบ และปัจจัยส่งเสริมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอน และการพัฒนา ทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถ ยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ส่งผลให้เกิดการสร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรมภาคเกษตรและภาคบริการ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน นอกจากนี้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร การรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตและธุรกิจ และการพัฒนา และขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษีต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถชี้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อกระชับและสร้างสัมพันธ์ไมตรีเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจ

และรักษา ความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่างๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการ ส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีและลดความขัดแย้งภายในประเทศ โดยที่นโยบายการพัฒนาต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตามหลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง การขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่างๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐเพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศและถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ภารกิจและพื้นที่ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่างๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติอันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของ สถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และ มีความมั่นคงในทุกมิติทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคีสามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน จนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุข ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ได้แก่ ทุนมนุษย์ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รวยได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษา และการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดีไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความ เอื้ออาทร เสียสละ เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนา อย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศ ใน หลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

1. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
2. ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
4. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ เป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว ที่จะ

ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัย ภายใน และภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และ ภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของ ประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดีเก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมี ศักยภาพในการคิดวิเคราะห์สามารถ “รู้รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึง บริการพื้นฐานระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใครถูกทิ้ง ไว้ข้าง หลัง การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการ พัฒนาดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติสังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนา คน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความ มั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับ ส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศ ทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการ ของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา ที่ มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

2.1 “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ของประเทศ ในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท ของ เศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่

2.2 “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานของประเทศ ในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต

2.3 “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคน รุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่

รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุน ในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดีรวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมาย การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อผู้กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยเป็น การดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และ

โปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลด ความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่จะต้องบรรลุผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาในรายละเอียดที่ต้องเชื่อมต่อการปฏิบัติที่ต้องดำเนินการในช่วง 5 ปี โดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญ (Flagship Program) และประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่สำคัญ ในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ จะทำให้ระบบการจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน แผนสำหรับบริหารราชการแผ่นดิน กฎ ระเบียบวินัยทางการเงินและการคลังภาครัฐ และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาตลอดจนระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก นอกจากนี้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมือง ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมาย สาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมือง เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ ประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยแม้ว่าได้ดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีมีการขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบโครงข่ายมากขึ้น และมีการเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา แต่อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยยังปรับตัวช้าเมื่อเทียบกับหลายประเทศ เนื่องจากคุณภาพคนต่ำ การลงทุนในการวิจัยและพัฒนายังมีน้อย คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ดี และปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐและกฎ ระเบียบต่างๆ ล้าสมัยและขาดประสิทธิผลในการบังคับใช้ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกและภัยพิบัติธรรมชาติ ทำให้เศรษฐกิจไทยฟื้นผวนได้ง่าย และเศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องหลายปีนอกจากนี้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นมากขึ้นเป็นโลกไร้พรมแดน โดยมีการเคลื่อนย้ายคน เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยีข่าวสาร สินค้าและบริการอย่างเสรี ทำให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้น ส่งผลให้มีการรวมตัวด้านเศรษฐกิจของกลุ่มต่างๆ ในโลกมีความเข้มข้นขึ้น ประเทศเศรษฐกิจใหม่มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เช่น จีน อินเดีย ละตินอเมริกา และเวียดนาม ซึ่งมีแรงงานราคาถูกและมีมาตรการอื่นๆ ประกอบในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาการสื่อสาร ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยง อาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด อาชญากรรมข้าม

ชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าว ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยมีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ปัญหาความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รวมทั้งความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดและกลุ่มคนจนที่สุดสูงถึง 34.9 เท่า ในปี 2556 เนื่องจากการกระจายโอกาสการพัฒนาไม่ทั่วถึง ยิ่งไปกว่านั้นทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนในกลุ่มต่างๆ เนื่องจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีลักษณะรวมศูนย์ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ในขณะที่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ประกอบกับสภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยมากกว่าในอดีต ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว จะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างชาญฉลาดมากขึ้น ต่อจากนี้ไป ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ เพื่อแก้ไขปัญหารากฐานสำคัญที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่สั่งสมมานาน ในขณะที่เดียวกันดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ให้ความสำคัญกับประเด็นที่มีลักษณะการบูรณาการ และใช้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่อง กระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ โดยการกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) ให้มีจุดเน้นที่ ชัดเจน เฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการวิจัยและพัฒนา กับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และการพัฒนานวัตกรรม

2. การส่งเสริมและสนับสนุน การวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การดัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยีไปสู่ความเป็นอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยี การพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (Technopreneur) รวมทั้งการเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตที่เป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศ ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับสถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษา รวมทั้งพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี แบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะเร่งสร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขา STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) และ สนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชน รวมทั้งการปรับกลไกระบบวิจัยและพัฒนาของประเทศทั้งระบบ

3. การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุข

ภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดีที่ เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ

4. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ให้ความสำคัญกับการจัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่ยากไร้ในพื้นที่ห่างไกล การจัดสรรที่ดินทำกิน สนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และสนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพ ผู้ด้อยโอกาสสตรี และผู้สูงอายุ รวมทั้งกระจายการจัดบริการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจน สร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคม เพื่อสนับสนุนการพัฒนา และพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน และผลักดันกลไกการกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน โดยมุ่งบรรลุเป้าหมายสำคัญในการยกระดับรายได้ประชากรกลุ่มร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด

5. การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยพื้นฐาน ทูทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งสร้างสังคมผู้ประกอบการให้มีทักษะการทำธุรกิจที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในอนาคต

6. การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ เน้นการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตรวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรรวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัท เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด

7. การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิม ที่มีศักยภาพในปัจจุบันให้ต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการ ที่ใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและมีนวัตกรรมมากขึ้น ควบคู่กับการวางรากฐานเพื่อสร้างและพัฒนาภาคการผลิตและบริการสำหรับอนาคต ทั้งในด้านการเตรียมศักยภาพคนและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนสร้างกลไกและเครือข่ายความร่วมมือของธุรกิจในกลุ่มคลัสเตอร์ (Cluster)

8. การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (StartUp) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการเพื่อต่อยอดฐานการผลิตและบริการ

9. การ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มี ศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความ สมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบ นิเวศ และศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบ วงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

10. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจขยาย ฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้นและต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและ นำผลการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านคมนาคม ขนส่งโลจิสติกส์และโทรคมนาคม ในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงานของกรอบความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กรอบความร่วมมือลุ่มแม่น้ำอิระวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง กรอบ ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย -มาเลเซีย -ไทย กรอบความร่วมมือ ความริเริ่มแห่งอ่าว เบนกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ กรอบความร่วมมือเพื่อพัฒนา ชายแดนไทย-มาเลเซีย และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์

11. การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชนและ วิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความครอบคลุมมากขึ้น เป็นการสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคม ผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็น

12. การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤติ สิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็น ธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เร่งเตรียมความพร้อมในการลดการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

13. การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทาง ความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุขและการเตรียมการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 20 ปีข้างหน้า

14. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพหุมิติชอบและการสร้าง ธรรมาภิบาลในสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็น รูปธรรมทั้งด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร มีการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจและแบ่งภารกิจ รับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

15. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม เน้นให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศ ที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและการคุ้มครองผู้บริโภค นอกจากนี้พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์และหน่วยงานที่มีศักยภาพไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

16. การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ เร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิม และขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่สร้างรายได้สำหรับประชาชนในแต่ละภาค การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพพลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

17. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่ มุ่งเน้นผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันให้มีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ ผลักดันการลดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่างๆ ในเวทีโลก และสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

18. การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการ ให้สามารถพัฒนา ธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เทคโนโลยีและนวัตกรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาธุรกิจภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนแหล่งเงินทุนและแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ

19. การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้ เร่งปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการกำกับดูแลที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากความเชื่อมโยงทางการเงินและกระแสการเคลื่อนย้ายของเงินทุนที่จะมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และมีปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น ในขณะเดียวกันสนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางการเงินมาใช้อย่างเข้มข้น พัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อระดมทุนมาใช้สนับสนุนการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ตลอดจนขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม

20. การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วยการขยายฐานภาษี การปรับระบบการจัดทำค่าของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการ ทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิ

ประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ และการปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

3. แผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2555-2564

วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจการค้าของประเทศมีความก้าวหน้าอย่างมั่นคง เป็นธรรม ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อความอยู่ดี มีสุขของคนทั้งประเทศ” พันธกิจ 1 การเสริมสร้างขีดความสามารถใหญ่ประกอบการและวิสาหกิจ บนฐานขององค์ความรู้ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และทุนวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคม พันธกิจ 2 การสร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาคเพื่อเขาสู่การเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนและไปสู่วะทีโลก พันธกิจ 3 การยกระดับประเทศเขาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรคมูลค่า โดยการใช้นวัตกรรม ความคิด สร้างสรรค การเปนมตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างคุณคารวมกับสังคม พันธกิจ 4 การสร้างสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจได้อย่างเปน ธรรม พันธกิจ 5 การส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการค้าให้เปนปัจจัยเกื้อหนุนในการลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพและสร้างสรรคมูลค่าให้กับผู้ประกอบการ เป้าหมายหลัก 1. ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข (Wellbeing) 2. ผู้ประกอบการมีความสามารถในการแข่งขันสูงและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง 3. เศรษฐกิจการค้ามีความก้าวหน้าบนพื้นฐานของความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม 4. ประเทศยกระดับจากประเทศรายได้ปานกลางเขาสู่ประเทศที่มีศักยภาพสูง (High Performance Country)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างขีดความสามารถใหญ่ประกอบการและวิสาหกิจ (Smart Enterprise) สู่การเปน Trading Nation แกนหลักของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการค้าของประเทศคือภาคเอกชน การมุ่งสู่สังคม ผู้ประกอบการ ภาครัฐจำเป็นตองส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการเปนผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ให้กับบุคลากรในประเทศทั้งนักศึกษาและประชาชน โดยทั่วไปให้มีความตองการประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ ในสวนของภาคธุรกิจที่ประกอบกิจการอยู่แล้ว กระทรวงพาณิชย์จะตองมีบทบาทสำคัญในการสร้างขีด ความสามารถในการแข่งขันในทุกมิติให้กับผู้ประกอบการและวิสาหกิจ โดยเฉพาะการยกระดับศักยภาพให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดยอม (SMEs) ผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้ SMEs นับตั้งแต่บมเพาะผู้ เริ่มตนประกอบกิจกรรมเพิ่มช่องทางประกอบธุรกิจ (Mode of Entry) เช่น franchising การรวมทุน (ventures) การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการเติมเต็มศักยภาพให้กับธุรกิจที่มีความพรอมผ่านการส่งเสริมผู้ประกอบการให้เชื่อมตอกับห่วงโซ่คุณค่าโลกและภูมิภาค (Global/Regional Values Chain) และส่งเสริมภาคธุรกิจให้สามารถได้ประโยชน์สูงสุดจากการเชื่อมโยงที่แนบแน่นขึ้นกับอาเซียนและเอเชียที่มีแนวโน้มเติบโตในทศวรรษหน้า โดยมุ่งการพัฒนาประเทศสู่การเปน Trading Nation

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเขาอาเซียนเปนฐานไปสู่วะทีโลก (ASEAN One) ประเทศกลุ่มพัฒนาแล้ว เช่น กลุ่ม G3 ยังคงเปนกลุ่มประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเศรษฐกิจและการค้ากำลังปรับตำแหน่งจากตะวันตกสู่ตะวันออกมากขึ้น ในทศวรรษหน้า ภูมิภาคเอเชียจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นนำโดยประเทศจีนและอินเดีย โดยปัจจุบันประเทศไทยและอาเซียนมีความสัมพันธ์กับภูมิภาคเอเชียผ่านความตกลงทางการค้าหลายฉบับ ในการใช้ประโยชน์จากตลาดของอาเซียน ทั้งภาครัฐและผู้ประกอบการจะตองเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Mindset)

ในการมองว่าตลาดอาเซียนทั้งหมดคือตลาดภายในของประเทศไทย (Domestic Market) เพื่อขยายมุมมองให้กับผู้ประกอบการขนาดกลางไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะประเทศไทยโดยใช้ประโยชน์จากอาเซียนที่มี ประชากรเกือบ 600 ล้านคน มีมูลค่าการค้ำระหว่างกันสูงกว่าไทย 6 เท่าและมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว ถึง 65 ล้านคน ประเทศไทยจะต้องมีบทบาทนำในอาเซียนในการเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนที่แนบแน่นมากขึ้น (Deep Integration) กับเอเชีย ผู้ประกอบการไทยที่มีความพร้อมจะต้องก้าวออกไปมีบทบาท ในการทำธุรกิจอาเซียนและเอเชียมากขึ้นทั้งผ่านการค้าขายแดน การส่งออกและการเข้าไปลงทุน (Internationalization) และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของอาเซียน ตลอดจนการรับการลงทุน (Internalization) อย่างบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่ศักยภาพที่กำลังเติบโต นอกจากนี้ ในทศวรรษหน้ามีแนวโน้มการเติบโตของตลาดใหม่ที่มีศักยภาพในภูมิภาคอื่นๆ เช่น ตะวันออกกลาง ยุโรป กลางและตะวันออก และแอฟริกาใต้ซึ่งเป็กลุ่มภูมิภาคที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดในทศวรรษที่แล้วรองจากเอเชีย ประเทศไทยจะต้องศึกษาถึงโอกาสในภูมิภาคเหล่านี้และใช้ประโยชน์จากการเข้าไปเป็นผู้เล่นก่อนในภูมิภาคดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การยกระดับประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่า (Value Creation Economy) การก้าวข้ามกับดักของประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) เป็นความท้าทายหลัก ประการสำคัญของประเทศไทย โดยในช่วงแรกของการพัฒนา ประเทศสามารถใช้ทรัพยากรราคาถูกผลิตและขายสินค้าในตลาดโลก แต่เมื่อประเทศพัฒนามากขึ้น ค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้นประเทศจำเป็นต้องก้าวขึ้นไปผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น (Value Creation) เพื่อรักษาและเพิ่มระดับมาตรฐานการดำรงชีพของคนในประเทศ โดยสินค้าจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นได้โดยผ่าน 2 ช่องทางหลัก คือ การยกระดับการผลิตและการค้าสินค้าในห่วงโซ่มูลค่าที่มีมูลค่าสูงขึ้นเช่นใน ดานต้นน้ำที่เกี่ยวข้องกับ การออกแบบ การวิจัยและการ พัฒนานวัตกรรม การใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือ ในด้านปลายน้ำในด้านการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นต้น รวมทั้งการยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการในประเทศอย่างต่อเนื่อง อีกช่องทางคือการยกระดับผลิตภาพการผลิต(Productivity) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดระดับรายได้ของประเทศในระยะยาว การยกระดับผลิตภาพการผลิตทำได้โดยการยกระดับเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักร การยกระดับ ทักษะของแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังเป็นบริบทที่สำคัญในอนาคตที่ส่งกระทบต่อทุก ประเทศในโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ประชาคมโลกตระหนักสูงขึ้นในการให้ความสำคัญกับ ประเด็น ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคทั่วโลกต่างตื่นตัวในการให้ความสำคัญกับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งทำให้ผลิตต้องปรับตัวตลอดกระบวนการผลิตในห่วงโซ่อุปทาน ในขณะเดียวกัน ภาครัฐมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าทั้งในลักษณะมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานสมัครใจให้สินค้าและบริการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น หรือแม้แต่ภาคเอกชนในหลายประเทศเช่นสหภาพยุโรปก็ได้ กำหนดมาตรฐานสินค้าของตนเองเพื่อบังคับกับซัพพลายเออร์เพื่อคัดให้เหลือเฉพาะซัพพลายเออร์ที่ ใดมาตรฐานของตนเองเท่านั้นผนวกกับกระแสการค้าอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้มาตรฐาน ต่างๆ ไตรวมประเด็นด้านสังคม เช่น แรงงาน สิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรม เข้าไปในสินค้าและบริการด้วย ดังนั้น แนวโน้มการเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม (Going Green) และแนวโน้มการค้าที่เป็น ธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ กำหนดบริบทการค้าโลกในทศวรรษหน้า ดังนั้น สินค้าจำพวกเกษตรหรือผักอินทรีย์การท่องเที่ยวที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Tourism)

สินค้าอุตสาหกรรมที่ปล่อยของเสียต่ำ (Near Zero Waste) สินค้าที่ ปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ (Low Carbon Emission) ยานยนต์ที่ไร้เชื้อเพลิงสะอาด สินค้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและแรงงาน เป็นต้น จึงกลายเป็นอนาคตของสินค้าที่น่าจะได้รับความนิยมมากขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่เอื้อต่อการแข่งขันและเป็นธรรม (Pro Competitive Environment) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ จะต้องทำควบคู่ไปกับการสร้าง สภาพแวดล้อมภายในประเทศที่เอื้อต่อการค้าที่เป็นธรรม (Level Playing Field) เพื่อให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs แข่งขันบนพื้นฐานของการไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพฤติกรรมการค้าที่ไม่เป็นธรรมทั้ง ภายในประเทศและจากผู้ประกอบการต่างประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยกำลังมีการเปิดตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการต่างประเทศ สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้สะดวกมากขึ้น ดังนั้น นโยบายพาณิชย์จะต้องให้ความสำคัญ กับการสร้างการแข่งขันที่เป็นธรรมกับทุกฝ่ายเพื่อป้องกันการผูกขาดและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ทั้งเพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการและผู้บริโภคในประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการค้า (New Trade Infrastructure) โครงสร้างพื้นฐานทางการค้า (Trade Infrastructure) ประกอบด้วยบริการขนส่ง บริการสื่อสารและ เทคโนโลยีสารสนเทศ บริการการเงินและบริการประกันภัย การวิจัยและพัฒนา และทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานทางการค้าเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยอำนวยความสะดวกให้กับการค้า ลดต้นทุน ให้กับผู้ประกอบการ ป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนต่างๆ เพิ่มช่องทางนวัตกรรมและเครื่องมือการ ส่งผ่านสินค้าใหม่ๆ เช่น การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การพาณิชย์ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคม (Social Media) เป็นต้น กระทรวงพาณิชย์จึงควรมีบทบาทสำคัญในการเป็นเจ้าภาพรวมใน การดูแลและบูรณาการนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานทางการค้าเพื่อใหหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี นโยบายสอดคล้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ พัฒนารัฐกิจบริการที่เป็น โครงสร้างพื้นฐานทางการค้าต่างๆ เช่น Logistic Service, E-Commerce พร้อมทั้งผลักดันให้ ผู้ประกอบการและผู้บริโภค ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินทางปัญญา การยกระดับการอำนวยความสะดวกใน ดานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย ทางการค้าให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4. แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561-2564

เพื่อให้การดำเนินการของกรมการท่องเที่ยวบรรลุ วิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับสถานการณ์ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยว รวมถึงทิศทางนโยบายของผู้บริหาร และความคาดหวังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แผนยุทธศาสตร์พัฒนา การท่องเที่ยว พ.ศ.2561-2564 ของกรมการท่องเที่ยว จึงประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในประเทศ การพัฒนาองค์ความรู้และเครือข่ายระหว่างประเทศ การเพิ่มขีดความสามารถทางเทคโนโลยีและระบบดิจิทัล และการสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีของกรมการท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว บุคลากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและสร้างต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์ให้หน่วยงานต่างๆ ศึกษาและถอดบทเรียนนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในภาพรวม และลดปัญหาทางการท่องเที่ยว รวมถึงส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมในการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการจัดการ ด้านการท่องเที่ยวแบบองค์รวม การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการการท่องเที่ยว พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการท่องเที่ยว บนพื้นฐานความสมดุล ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับองค์กรและระบบงานสู่ความเป็นเลิศ ปรับกระบวนการทำงานภายในองค์กรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพทั้งสำหรับบุคลากรภายในกรมการท่องเที่ยว และผู้รับบริการจากกรมการท่องเที่ยว การปรับวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมร่วมของบุคลากร ในกรมการท่องเที่ยว การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้เท่าทันต่อสถานการณ์และพลวัตการเปลี่ยนแปลง ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกรมการท่องเที่ยวและบุคลากรกรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและระบบดิจิทัล การพัฒนาระบบเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานภายในกรมการท่องเที่ยว รวมถึงเพื่อสร้างความเชื่อมโยง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุชศินี ยศปกรณ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการของบริษัทท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทท่องเที่ยวได้แก่ผลิตภัณฑ์ ราคาการจัดจำหน่ายการส่งเสริมการตลาดบุคลากรให้บริการลักษณะทางกายภาพและระบบการ ให้บริการอยู่ในระดับมาก

2. สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของบริษัทท่องเที่ยวผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยว และการบริการทางการท่องเที่ยว มีผล ต่อการบริหารจัดการของบริษัทท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพ ทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวภูมิประเทศภูมิอากาศกิจกรรมทางสังคม ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรม

3. สำหรับวิธีการการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า บริษัทท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการนำการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากรให้บริการ

ลักษณะทาง กายภาพ และระบบการให้บริการ มาเป็นแนวทางในการจัดการทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ เกิด ประสิทธิภาพในการทำงาน และตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

4. นักท่องเที่ยวเพศชาย และเพศหญิง มีความพึงพอใจการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวมไม่ แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีสัญชาติต่างกันมีความพึงพอใจการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทาง การตลาดในภาพรวมแตกต่างกันนักท่องเที่ยงที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจการบริหารจัดการ ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึง พื่อใจการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวม ไม่ แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่ประกอบ อาชีพต่างกันมีความพึงพอใจการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ทาง การตลาดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจการบริหารจัดการด้าน กลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกับพฤติกรรม และ ลักษณะ การท่องเที่ยว พบว่า สัญชาติและอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและลักษณะการ ท่องเที่ยว

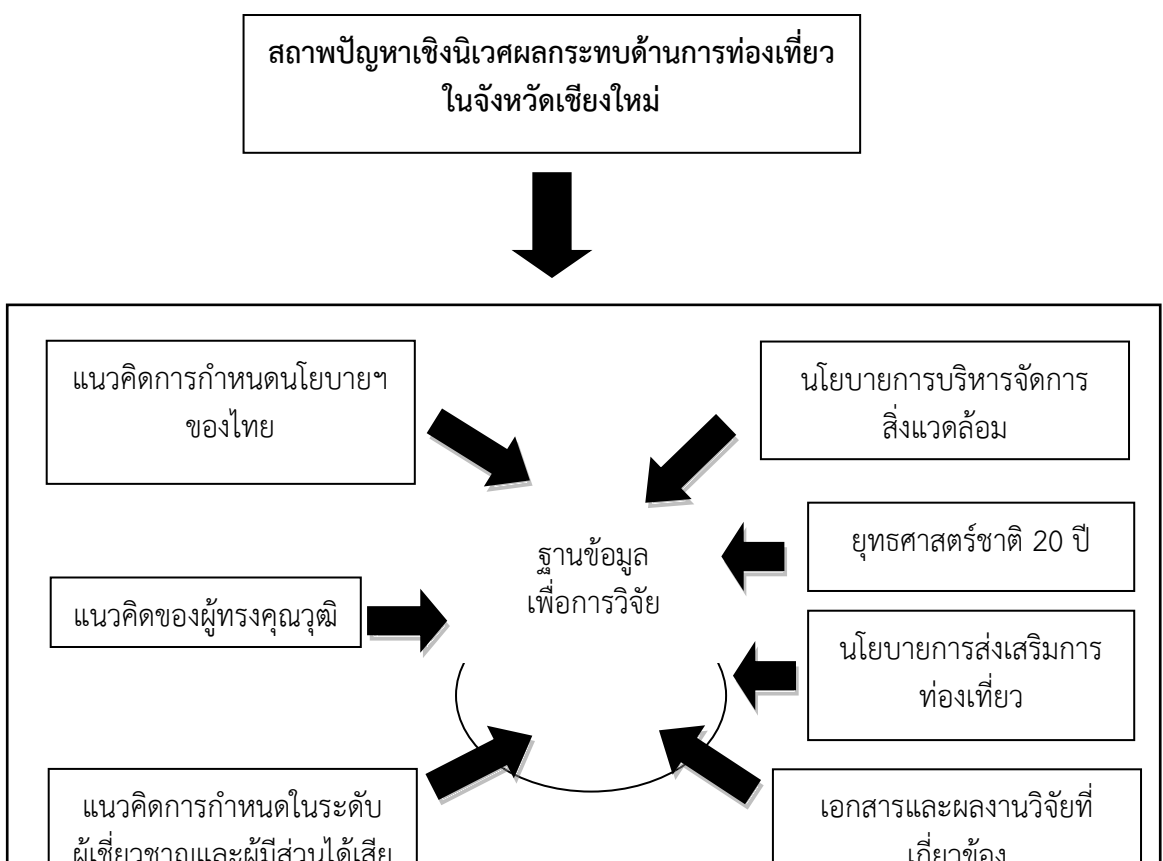
ยศวีร์ ยุกตะนันท์ (2549) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเที่ยว เกษตรเลียบลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่านักท่องเที่ยวที่ ทำการศึกษาเป็นหญิงมีอายุเฉลี่ย 36.39 ปีมีการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นข้าราชการที่อยู่ปัจจุบันอยู่ กรุงเทพมหานคร ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวและเพื่อนเป็นแหล่งข่าว การเที่ยวเกษตร สำหรับความ พึงพอใจปรากฏว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในแหล่งเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่ง ตามลำดับ คือ กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์สวนผลไม้สวนกล้วยไม้และนาบัว มีความคิดเห็นว่า แหล่งเที่ยวเกษตร ทั้ง 4 แห่ง มีประโยชน์มาก นอกจากนี้ ยังพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ มากในการบริการที่เกี่ยวข้อง คือ บุคลากรของศูนย์บริการการท่องเที่ยวเร็ว และค่าใช้จ่ายในการ เที่ยวเกษตร ส่วนปัญหาของนักท่องเที่ยว พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความสะดวกสะอาดและเอกสาร เผยแพร่แจก รวมทั้ง ปรับปรุงความสะดวก และ ความสะดวกของแหล่งเที่ยวเกษตร จากการทดสอบ สมมติฐาน ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุระดับ การศึกษาอาชีพที่อยู่ปัจจุบัน และประสบการณ์การ เที่ยวเกษตรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในแหล่งท่อง เที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่งบางประการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เพศของนักเที่ยว ไม่มีผลต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่ง เที่ยวเกษตร

ศิริพร สุพรรณทอง (2551) ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวชาว ยุโรป ในการตัดสินใจใช้บริการการท่องเที่ยว ที่จังหวัดหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวชาว ยุโรป ในการตัดสินใจใช้บริการการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการใช้ บริการ การ ท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปประสบอยู่ ในการใช้บริการการท่องเที่ยว ที่จังหวัดหลวง พระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บ รวบรวมข้อมูล จากนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ที่ใช้บริการการท่องเที่ยวที่จังหวัดหลวงพระบาง ผล การศึกษา พบว่า ส่วน ประสมการตลาดบริการเกือบทุกปัจจัย มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม ใน ระดับมาก ยกเว้นปัจจัย ด้านราคาและการส่งเสริมการตลาด มีผลในระดับปานกลางโดยปัจจัยย่อยที่มี 59 ค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้าน ผลิตภัณฑ์ได้แก่ ชื่อเสียงของความเป็นมรดกโลกของหลวงพระบาง ด้านราคา ได้แก่ ราคาสินค้าไม่ต้อง

ต่อราคาแพง ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย คือ สามารถท่องเที่ยวได้ด้วย ตนเอง ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ มีการโฆษณาผ่านทางอินเทอร์เน็ต ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพดีด้านลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ มีสิ่งดึงดูดทางด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (สถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ของอาคารบ้านเรือน ร้านค้า วัง และวัด)

จุฑามาศ คำทอง (2546) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตที่ยั่งยืนของชุมชน พบว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนจะมีลักษณะที่เกิดจากภูมิรัฐดั้งเดิมของ ชุมชนผ่านรูปแบบวิถีชุมชน เกิดการเรียนรู้จากภายนอก หรือจากบุคคลภายนอกที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์ ในชุมชนและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้ร่วมกัน ทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยมีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยให้เพิ่มมากขึ้น ภารกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ถูกผลักดันกลับไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่างๆ เพื่อบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากประเทศไทยได้มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยแล้ว จะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของตนเองให้เติบโต ได้อย่างมั่นคง

บทที่ 3

แนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน

การดำเนินงานการวิจัยแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ผู้วิจัยได้พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อแนวทางต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยรวมแล้วจะมีสาเหตุ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ซึ่งได้แยกออกดังนี้

สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มการขยายตัวชะลอตัวอย่าง ต่อเนื่อง สืบเนื่องจากเศรษฐกิจทั่วโลกได้รับผลกระทบจาก การค้าระหว่างประเทศที่ชะลอตัว อันเนื่องมาจากนโยบาย กีดกันทางการค้า ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลพวงของปัญหาสงคราม การค้าระหว่างสหรัฐกับจีนที่ยังคงยืดเยื้อ ส่งผลกระทบต่อ การผลิต การส่งออก และการลงทุน นอกจากนี้การที่ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมาตรการระงับสิทธิ พิเศษทางภาษี ศุลกากร (GSP) กับประเทศไทย ส่งผลให้ดัชนีความเชื่อมั่น ภาคอุตสาหกรรมลดลง ต่ำสุดนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา ทั้งนี้เสถียรภาพระบบการเงินโลกมีความ เสี่ยง เพิ่มขึ้นในระยะต่อไปจากภาวะอัตราดอกเบี้ยต่ำนาน (lower for longer) ขณะที่ธนาคารกลางของ หลายประเทศ ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายและส่วนใหญ่มีทิศทาง การดำเนินนโยบายการเงินที่ ผ่านคลาย (dovish) มากขึ้นเพื่อช่วย ควบคุมเศรษฐกิจ โดยธนาคารกลางสหรัฐฯ ประกาศ ลดดอกเบี้ยเป็นครั้งที่ 3 โดยปรับลดดอกเบี้ยลงมาอยู่ที่ระดับ 1.50-1.75% จากเดิม 1.75-2.00% และมีแนวโน้มจะปรับ ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายอีกในปี 2563 เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มชะลอตัว เพิ่มขึ้น เนื่องจาก ราคาสินค้าเกษตรลดลง หนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น การบริโภค ภาคครัวเรือนชะลอตัว นอกจากนี้การลงทุนภาคเอกชนใน หมวดเครื่องมือเครื่องจักรยังคงชะลอตัว ขณะที่การลงทุน ใน หมวดก่อสร้างส่งสัญญาณปรับตัวดีขึ้น โดยภาครัฐกิจ มองว่าเศรษฐกิจไทยหดตัวในทุกธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจ ใน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ขณะที่การค้าระหว่าง ประเทศชะลอตัว สะท้อนจากมูลค่า การส่งออกสินค้าที่หดตัวสูง แต่อย่างไรก็ดีเศรษฐกิจไทย ยังได้รับ ปัจจัยสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ที่ขยายตัวสูงสุดในรอบ 15 เดือน โดย นักท่องเที่ยวชาวจีน ขยายตัวในอัตราเร่ง ที่ร้อยละ 31.6 ต่อปี และยังมี นักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ที่ขยายตัวดี อาทิ นักท่องเที่ยว ชาวอินเดีย ลาว และญี่ปุ่น ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความผันผวน ส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยว การส่งออก การจ้างงาน และ อุปสงค์ในประเทศ ค่าเงิน บาทมีกรอบการเคลื่อนไหวอยู่ที่ 30.00-30.50 บาทต่อดอลลาร์ฯ ซึ่งส่งผลต่อการใช้จ่ายและ การตัดสินใจมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะ ชาวต่างชาติแถบภูมิภาคยุโรปและอเมริกา แม้ นักท่องเที่ยว จะใช้จ่ายในสกุลเงินประเทศตัวเองเท่าเดิม แต่การที่เงินบาท แข็งค่าขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยว แลกเป็นเงินบาทไทยได้น้อยลง และมีผลทำให้นักท่องเที่ยวชะลอการวางแผนมา ท่องเที่ยว ในช่วงที่เงินบาทแข็งค่าได้ นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจจากมาตรการ “ชิม ช้อป ใช้” มีการคืน

สิทธิ์ให้แก่ผู้ถูกตัดสิทธิ์จากกรณีไม่ยืนยันตัวตน จาก ผู้ใช้สิทธิ์ทั้งหมด 3 เฟส เพื่อช่วยในการส่งเสริมการใช้จ่ายของ ประชาชนในช่วงเทศกาลวันหยุดยาวสิ้นปี

แผนภาพที่ 3 – 1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวประเทศไทย ปี 2559 - 2562

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการธุรกิจ พบว่า ดัชนีความเชื่อมั่น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในลดลง โดยปัจจัยลบ มาจากเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจภายในประเทศที่อยู่ใน ช่วงชะลอตัว ส่งผลให้การบริโภคภาคครัวเรือนชะลอตัว และค่าเงินบาทที่แข็งตัวส่งผลให้การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในรูปแบบเงินบาทลดลง นอกจากนี้ระดับการแข่งขันทางธุรกิจ ที่สูงขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมี การกระจายตัว การได้ข้อมูลข่าวสารที่สะดวกขึ้นส่งผลให้ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนไป เนื่องจากนักท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น จึงทำให้ นักท่องเที่ยวมีการกระจายตัวไปเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว ใหม่ ๆ มากขึ้น

ซึ่งนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนทัศนและพฤติกรรมในการท่องเที่ยว ทำให้มีผลกระทบต่อสถานการณ์ในการท่องเที่ยวของไทย โดยผลการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีดังนี้

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยจากการสำรวนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ราย ทั่วประเทศ เกี่ยวกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบทำระหว่างท่องเที่ยวพบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีสัดส่วน นิยมทำมากที่สุด ได้แก่ ถ่ายรูป (ร้อยละ 68) รองลงมาคือ มีการแวะไหว้พระขอพรนมัสการศาสนสถาน/บูรพาจารย์ (ร้อยละ 56) แวะชมวิวทิวทัศน์/ชมธรรมชาติ (ร้อยละ 48) และช้อปปิ้ง (ร้อยละ 42) ตามลำดับ ส่วนสถานที่ที่นักท่องเที่ยวชอบไปมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น จุดชมวิว/ภูเขา/หาดทรายทะเล (ร้อยละ 65) รองลงมาคือ แหล่ง

ท่องเที่ยวศาสนสถาน/อนุสาวรีย์บูรพาจารย์ (ร้อยละ 52) ถนนคนเดิน (ร้อยละ 38) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น ร้านกาแฟ/ร้านอาหารสวยๆ (ร้อยละ 27) ตามลำดับ จากการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 99 นิยมไปเที่ยวด้วยตัวเอง มีนักท่องเที่ยวเพียงร้อยละ 1 ที่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในการ shopping ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระหว่างปี 2558-2561 พบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในการ shopping ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง ส่วนประเทศที่มีค่าใช้จ่ายในการ shopping ต่อวันสูง ได้แก่ นักท่องเที่ยวจีน ฮองกง และนักท่องเที่ยวในกลุ่มภูมิภาค เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียใต้ และตะวันออกกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวจีนซึ่งเป็นลูกค้ากลุ่มใหญ่ที่สุดในตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการ shopping ลดลง เล็กน้อยในปี 2561 และคาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงในปีต่อๆ ไป เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ส่วนลูกค้าในภูมิภาคยุโรป อเมริกา และกลุ่มประเทศโอเชียเนีย มีแนวโน้มในการลดค่าใช้จ่ายในการ shopping ลงทุกปีอย่างเห็นได้ชัด จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยว เกือบทุกประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี นักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยด้านอาหารและเครื่องดื่มต่อวันสูง ได้แก่ นักท่องเที่ยวในภูมิภาค ตะวันออกกลาง ฮองกง สิงคโปร์ บรูไน นอร์เวย์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ส่วนนักท่องเที่ยวจีน ซึ่งเป็นลูกค้ากลุ่มใหญ่ที่สุดมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยด้านอาหารและเครื่องดื่มลดลงเล็กน้อยในปี 2561 ในการสำรวจครั้งนี้ผู้ประกอบการธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ประเมินสถานการณ์ต่ำกว่าธุรกิจประเภทอื่น อาจเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้ลูกค้าคนไทยทุกๆ ไป ลดค่าใช้จ่ายประจำวันลงโดยลดการรับประทานอาหาร นอกบ้าน ประกอบกับลูกค้าชาวจีนที่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักก็ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารลงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวจีนมีแนวโน้มประหยัดในเรื่องการรับประทานอาหารมากขึ้น ดังนั้น คาดว่าร้านอาหารประเภท Street food จะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มขึ้น

ข้อมูลทั่วไปด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

เมืองเชียงใหม่มีชื่อที่ปรากฏในตำนานว่า "นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่" เป็นราชธานีของอาณาจักรล้านนาไทยมาตั้งแต่พญามังรายได้ทรงสร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ.1839 และเมืองเชียงใหม่ได้มีวิวัฒนาการสืบเนื่องกันมาในประวัติศาสตร์ตลอดมา เชียงใหม่มีฐานะเป็นนครหลวงอิสระ ปกครองโดยกษัตริย์ราชวงศ์ มังราย ประมาณ 261 ปี (ระหว่าง พ.ศ.1839 -2100) ในปีพ.ศ. 2101 เชียงใหม่ได้เสียเอกราชให้แก่ กษัตริย์พม่าซึ่งบุเรงนองและได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่านานร่วมสองร้อยปี จนถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงช่วยเหลือล้านนาไทย ภายใต้การนำของพระยาภาววิไลและพระยาจำบ้านในการทำสงครามขับไล่พม่าออกไปจากเชียงใหม่และเมืองเชียงใหม่ได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สถาปนาพระยาภาววิไลเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ ในฐานะเมืองประเทศราชของไทย และมีเชื้อสายของพระยาภาววิไล ซึ่งเรียกว่า ตระกูลเจ้าเจ็ดตน ปกครองเมืองเชียงใหม่ เมืองลำพูน

และเมืองลำปางสืบต่อมาจนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้ปฏิรูปการปกครอง หัวเมืองประเทศราช ได้ยกเลิกการมีเมืองประเทศราช ในภาคเหนือ จัดตั้งการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่า มณฑลพายัพ และเมื่อปีพ.ศ.2476 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ปรับปรุงการปกครองเป็นแบบจังหวัด เชียงใหม่จึงมีฐานะเป็นจังหวัด จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งที่ 18/2554 เมื่อวันที่อังคารที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้ความเห็นชอบให้จังหวัดเชียงใหม่เป็น “นครที่เป็นที่สุดแห่งความสง่างาม ทางวัฒนธรรม” (Chiang Mai : The Most Splendid City of Culture) และในปี พ.ศ.2559 จะถือเป็นปี ครบรอบการสถาปนาเมืองเชียงใหม่ อายุครบ 720 ปี

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดเชียงใหม่

1. ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทย เส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 1,027 ฟุต (310 เมตร) ห่างจากกรุงเทพมหานคร 696 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ มีขนาดใหญ่ เป็นอันดับ 1 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ 2 ของประเทศ เป็นพื้นที่ป่าไม้ 69.92% (8,787,656 ไร่) พื้นที่ทางการเกษตร 12.82% (1,835,425 ไร่) พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 17.26% (2,167,971 ไร่)

2. อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (The Republic of the Union of Myanmar)

ทิศใต้ ติดอำเภอสามเงา อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก 3

ทิศตะวันออก ติดอำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อำเภอเมืองปาน อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง อำเภอบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้จังหวัดลำพูน

ทิศตะวันตก ติดอำเภอปาย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. อาณาเขตชายแดน มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยพื้นที่เขตติดต่อ 5 อำเภอ ได้แก่

อำเภอแม่เฒ่า : 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่เฒ่า ตำบลมะลิกา ตำบลแม่สาว และตำบลท่าตอน เมืองที่ติดต่อ คือ เมืองยอน รัฐฉาน

อำเภอฝาง : 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลม่อนปิ่น และตำบลแม่ฮอน เมืองที่ติดต่อ คือ บ้านโป่ง ป่าแหม เมืองต่วน รัฐฉาน

อำเภอเชียงดาว : 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลเมืองนา เมืองที่ติดต่อ คือ บ้านน้ำยุม เมืองต่วนรัฐฉาน

อำเภอเวียงแหง : 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเปียงหลวง ตำบลเมืองแหง และตำบลแสนไห เมืองที่ติดต่อ คือ บ้านบางใหม่สูง บ้านปางเสือเฒ่า บ้านกองเฮือบิน เมืองต่วน รัฐฉาน

อำเภอไชยปราการ: 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองบัว เมืองที่ติดต่อ คือ บ้านโป่งป่าแหม เมืองต่วน รัฐฉาน

4. ลักษณะภูมิอากาศ เป็นจังหวัดที่มีสภาพอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดทั้งปี มีอุณหภูมิ เฉลี่ยทั้งปี 25.4 องศาเซลเซียส โดยมีค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.1 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,100 - 1,200 มิลลิเมตร สภาพภูมิอากาศ จังหวัดเชียงใหม่อยู่ภายใต้อิทธิพลมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งภูมิอากาศออกเป็น 3 ฤดู ได้แก่

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึง กลางเดือนกุมภาพันธ์

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

5. การคมนาคม การคมนาคมทางบก รถยนต์ รถไฟ รถโดยสารสาธารณะ รถแท็กซี่ เชียงใหม่ จักรยานสาธารณะ รถสาธารณะประเภทอื่น การคมนาคมทางอากาศ จังหวัดเชียงใหม่มี สนามบินนานาชาติ ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากสนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง ปัจจุบันท่าอากาศยานเชียงใหม่มีสายการบิน ที่ให้บริการภายในประเทศจำนวน 7 สายการบิน และมีสายการบินระหว่างประเทศจำนวน 23 สายการบิน โดยมีเส้นทางการบินในประเทศ จำนวน 13 เส้นทางบิน และเส้นทางการบินระหว่างประเทศจำนวน 19 เส้นทางบิน

ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่

แนวโน้มการท่องเที่ยวและภัยธรรมชาติภายในประเทศ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยสำคัญๆ อีกหลายประการที่ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีการเปลี่ยนแปลงหรือยืดหยุ่นค่อนข้างสูง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวต้องทำความเข้าใจโดยเฉพาะแนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง คู่แข่งหันมาใช้กลยุทธ์ด้านราคาเพื่อดึงดูดความสนใจของตลาดนักท่องเที่ยวที่หดตัวลง ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการเลือกจุดหมายปลายทางมากขึ้น ใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจน้อยลง ในการจอง/ซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง นิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยอาจเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น นักท่องเที่ยวยังมีแนวโน้มที่สนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการท่องเที่ยวเชิงกีฬามากขึ้น ส่งผลให้การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษมีแนวโน้มขยายตัว สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในอนาคต ที่มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง เข้าถึงแก่นแท้ของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้งต้องสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ เน้นกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย

2. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดความเคลื่อนย้ายเงินทุน บุคลากร สินค้าและบริการระหว่างภูมิภาคได้อย่างคล่องตัว และเป็นโอกาสให้กับประเทศไทย สามารถดำเนินนโยบายการค้าเชิงรุก และการขยายตลาดท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน (AEC) จะช่วยเพิ่มโอกาสในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้แก่ประเทศไทย ขณะเดียวกันก็อาจเกิดผลกระทบต่อไทยหากไม่สามารถเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีที่ดีพอ

3. การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น การทวีบทบาทสำคัญของตลาดเกิดใหม่ ซึ่งตลาดเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในทวีปเอเชีย มีทั้งตลาดที่มีขนาดใหญ่ เช่น จีน อินเดีย และตลาดขนาดกลางถึงขนาดเล็ก เช่น กลุ่มประเทศที่อยู่ในแถบเอเชียใต้ กลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศที่อยู่ในเขียกลาง มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4. ความไม่แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจโลก อาจส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต ความไม่แน่นอนของสภาวะทางเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยมีการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงินมากขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลกและภาวะการระบาดของโรค การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงจุดขาย เส้นทาง ตลอดจนฤดูกาลท่องเที่ยวในระยะยาว และอาจจะต้องมีการวางแผนลงทุนที่จะลดความเสี่ยงจากการแปรปรวนของอากาศในอนาคต อีกทั้งจะต้องให้ความสำคัญกับระบบการจัดการวิถีการณและการบรรเทาสาธารณภัยมากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องเริ่มหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการสร้างความแตกต่างที่เหนือคู่แข่ง และเป็นจุดขายกระตุ้นหรือเชิญชวนลูกค้าให้เข้ามาซื้อหรือใช้บริการท่องเที่ยว โดยในอนาคตแหล่งท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและอาจถูกกำหนดเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

สรุป

การท่องเที่ยวยังคงเป็นฟันเฟืองสำคัญในการกระตุ้น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทางการท่องเที่ยวควรร่วมมือกันเพื่อที่จะแสวงหาแนวทาง เพื่อที่จะเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสด้วยการนำจุดแข็งของ ประเทศมากำหนดเป็นแนวทางหลักในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งต้องคำนึงระบบนิเวศในพื้นที่ในการพัฒนาการขับเคลื่อนธุรกิจการท่องเที่ยวของภาคเอกชนภายในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงในส่วนทุกภูมิภาคในประเทศ โดยภาครัฐต้องมีการวางนโยบายและแผนยุทธศาสตร์รวมถึงโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับระบบนิเวศและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ โดยภาคเอกชนธุรกิจในการท่องเที่ยวจะต้องทำการปรับตัวตามกลไกยุทธศาสตร์ที่ภาครัฐได้ให้ไว้เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก ซึ่งภาครัฐและเอกชนควรจะต้องหารือร่วมกันในการหาทางออกในการพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ศึกษาวิจัย

จากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้เสียกับเรื่องบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น มีแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ ที่มีป่าไม้ภูเขาสวยงามสลับซับซ้อน แต่ในด้านการบริหารจัดการงานการท่องเที่ยวในระดับนานาชาตินั้น ยังจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก ซึ่งจากการรวบรวมและวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรคต่อการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นโมเดลที่ดี มีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths)

- 1.1 มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
- 1.2 เชียงใหม่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมล้านนา ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี
- 1.3 มีโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และมีค่ารักษาที่คุ้มค่ากว่าการรักษาพยาบาลในต่างประเทศ
- 1.4 เป็นศูนย์กลางการศึกษาทางภาคเหนือ โดยมีสถานศึกษาชั้นนำจำนวนมาก
- 1.5 มีศูนย์ประชุมที่รองรับการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติ
- 1.6 มีสถานที่พักที่ได้มาตรฐานจำนวนมากหลายระดับ และมีการให้บริการที่ดี
- 1.7 สามารถเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองได้สะดวกรวดเร็ว มีจำนวนสายการบินจำนวนมาก

2. จุดด้อย (Weaknesses)

- 2.1 มีข้อจำกัดด้านการคมนาคมที่ไม่สะดวกในการเข้าถึงศูนย์ประชุม และขาดระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ
- 2.2 มีปัญหาด้านการจราจร ในช่วงระยะเวลาเร่งด่วน
- 2.3 มีปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาทางด้านมลภาวะทางอากาศ
- 2.4 มีข้อมูลด้านการจัดการเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีระบบการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ

3. โอกาส (Opportunities)

- 3.1 นักท่องเที่ยวมีความสนใจรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เพิ่มมากขึ้น
- 3.2 การก้าวเข้าสู่การเป็นเมืองมรดกโลกของเมืองเชียงใหม่
- 3.3 ความนิยมของคนในการเข้ามารักษาพยาบาลที่ โรงพยาบาลต่างประเทศที่มีราคาไม่สูงมากเพิ่มขึ้น
- 3.4 มีนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนงบประมาณการลงทุนภายในจังหวัด

3.5 มีการตื่นตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมไมซ์ที่เพิ่มมากขึ้น

3.6 มีนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานส่วนกลางในการสนับสนุนให้เชียงใหม่ก้าวเข้าสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์

4. อุปสรรค (Threats)

4.1 การขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจไมซ์ แต่มีความต้องการบุคลากรสนับสนุนการจัดงานไมซ์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. เมืองในต่างประเทศ และจังหวัดอื่นๆ เริ่มให้ความสำคัญในเรื่องธุรกิจไมซ์มากขึ้น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์บทบาทการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4 - 1 การวิเคราะห์ SWOT

	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเมทริกซ์ของจังหวัดเชียงใหม่	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักท่องเที่ยวมีความสนใจรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เพิ่มมากขึ้น 2. การก้าวเข้าสู่การเป็นเมืองมรดกโลกของเมืองเชียงใหม่ 3. ความนิยมของคนในการเข้ามารักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลต่างประเทศที่มีราคาไม่สูงมากเพิ่มขึ้น 4. มีนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนงบประมาณการลงทุนภายในจังหวัด 5. มีนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานส่วนกลางในการสนับสนุนให้เชียงใหม่ก้าวเข้าสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว แต่มีความต้องการบุคลากรสนับสนุนการจัดงานท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2. เมืองในต่างประเทศและจังหวัดอื่นๆ เริ่มให้ความสำคัญในเรื่องธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4 - 1 การวิเคราะห์ SWOT (ต่อ)

จุดแข็ง (Strength)	การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่น และใช้ประโยชน์ จากโอกาส เพื่อเสริมข้อได้เปรียบ (Promote & Win)	การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่น และการลด ปัจจัยภายนอก เพื่อเสริมจุดแข็ง (Develop)
<p>1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชน</p> <p>2. เชียงใหม่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมล้านนา ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี</p> <p>3. มีโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และมีค่ารักษาที่คุ้มค่ากว่าการรักษาพยาบาลใน ต่างประเทศ</p> <p>4. เป็นศูนย์กลางการศึกษาทางภาคเหนือ โดยมีสถานศึกษาชั้นนำจำนวนมาก</p> <p>5. มีศูนย์ประชุมที่รองรับการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติ</p> <p>6. มีสถานที่พักที่ได้มาตรฐานจำนวนมากหลายระดับ และมีการให้บริการที่ดี</p> <p>7. สามารถเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองได้สะดวก รวดเร็ว มีจำนวนสายการบินจำนวนมาก</p>	<p>- ใช้วัฒนธรรมในการสร้างจุดขายของเมือง เพื่อผลักดันให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทาง วัฒนธรรมและส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม</p> <p>- ใช้ประโยชน์จากการเป็นเมืองวัฒนธรรมที่ เป็นมรดกโลกในการประชาสัมพันธ์เมือง</p> <p>- จากการมีโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นจำนวนมากและมีราคาไม่สูงและมีความคุ้มค่า ประกอบกับความต้องการของชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้เชียงใหม่เป็นเมืองสุขภาพ</p> <p>- พัฒนาศักยภาพทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีหลากหลายให้เป็นกิจกรรมหลังการประชุมที่น่าดึงดูด</p> <p>- ใช้ประโยชน์จากการเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองที่มีความสะดวกและจากการมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้นักเดินทางไม่ซีมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น</p>	<p>- จัดตั้งศูนย์ความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว สร้างความเข้าใจและขีดความสามารถให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและฝ่ายสนับสนุนธุรกิจ</p> <p>- ใช้ประโยชน์จากการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ในการจัดอบรมและยกระดับ บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเดินทาง</p>

ตารางที่ 4 - 1 การวิเคราะห์ SWOT (ต่อ)

จุดอ่อน (Weakness)	การลดจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์ จากโอกาส (Develop)	การลดจุดอ่อนโดยหลีกเลี่ยง การเผชิญ อุปสรรค
1. มีข้อจำกัดด้านการคมนาคม	- จัดสร้างระบบรถขนส่งมวลชน	- กำหนดมาตรการเชิงป้องกัน

<p>ที่ไม่สะดวกในการเข้าถึงศูนย์ประชุม และขาดระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>2. มีปัญหาด้านการจราจร ในช่วงระยะเวลาเร่งด่วน</p> <p>3. มีปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาทางด้านมลภาวะ ทางอากาศ</p> <p>4. มีข้อมูลด้านการจัดการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีระบบการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>หรือรถบัสไฮเทค เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการคมนาคมจากการสนับสนุนด้านงบประมาณของภาครัฐ</p> <p>- พัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะภายในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังขาดการออกแบบและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงโอกาสในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมของประเทศ การวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการขนส่งของจังหวัดให้สอดคล้องกับทิศทาง/นโยบายในการส่งเสริมให้เชียงใหม่เป็นโมเดิร์นซิตี้</p>	<p>ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาหมอกควันจากไฟป่า ปัญหาการจัดการขยะทั้งในระยะสั้นระยะกลางและระยะยาว จากงบประมาณสนับสนุนของภาครัฐ</p>
---	---	---

1. การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่นและใช้ประโยชน์จากโอกาสเพื่อเสริมข้อได้เปรียบ (กลยุทธ์เชิงรุก/ Promote & Win)

1.1 ใช้วัฒนธรรมในการสร้างจุดขายของเมือง เพื่อผลักดันให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและ ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม

1.2 ใช้ประโยชน์จากการเป็นเมืองวัฒนธรรมที่เป็นมรดกโลกในการประชาสัมพันธ์เมือง

1.3 จากการมีโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นจำนวนมากและมีราคาไม่สูง และมีความคุ้มค่า ประกอบกับความต้องการของชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้เชียงใหม่เป็นเมืองสุขภาพ

1.4 พัฒนาศักยภาพทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายให้เป็นกิจกรรมหลังการประชุมที่น่าดึงดูด

1.5 ใช้ประโยชน์จากการเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองที่มีความสะดวกและจากการมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้นักเดินทางมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มขึ้น

2. การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่นและการลดปัจจัยภายนอกเพื่อเสริมจุดแข็ง (กลยุทธ์เชิงแก้ไข/Develop)

2.1 จัดตั้งศูนย์ความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สร้างความเข้าใจและขีดความสามารถให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยตรงและฝ่ายสนับสนุนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.2 ใช้ประโยชน์จากการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ในการจัดอบรมและยกระดับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเดินทางท่องเที่ยวกิจกรรมเชิงนิเวศ

3. การลดจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาส (กลยุทธ์เชิงป้องกัน/Develop)

3.1 จัดสร้างระบบรถขนส่งมวลชนหรือรถบัสไฮเทค เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการคมนาคมจากการสนับสนุนด้านงบประมาณของภาครัฐ

3.2 พัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะภายในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังขาดการออกแบบและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงโอกาสในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมของประเทศ การวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการขนส่งของจังหวัดให้สอดคล้องกับทิศทาง/นโยบายในการส่งเสริมให้เชียงใหม่เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว

3.3 กำหนดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยเฉพาะปัญหาหมอกควันจากไฟป่า ปัญหาการจัดการขยะทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว จากงบประมาณสนับสนุนของภาครัฐ

จากการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ จะเห็นได้ว่าเชียงใหม่จำเป็นต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการที่มีความชัดเจน ทั้งในแง่ของบุคลากร สนับสนุนการจัดงาน การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง การจัดการสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการพัฒนาภาพลักษณ์ของจังหวัดให้มีความชัดเจน เพื่อใช้ในการเป็นจุดขายของจังหวัดที่สามารถสร้างให้เป็นที่จดจำของนานาชาติในฐานะของการเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวของประเทศไทย

การวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศของจังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 มิติ

1. มิติการพัฒนาแบบทั่วถึง ตัวชี้วัดในมิติการพัฒนาแบบทั่วถึงของจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่สูงกว่าค่ากลางประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน ร้อยละ 6.74 ต่ำกว่าค่ากลางของประเทศที่ร้อยละ 3.69 (ค่ากลางของประเทศ คือ 10.43) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนหลุดพ้นจากความยากจนมากขึ้น ส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขณะที่ผู้อยู่ในระบบประกันสังคมต่อกำลังแรงงาน ร้อยละ 32.40 เทียบกับค่ากลางประเทศที่ร้อยละ 18.76 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคมที่เข้มแข็ง หากมองในเรื่องของการบริการทางด้านสุขภาพ จะเห็นได้ว่าประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีใน ด้านสาธารณสุข คือ สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรของจังหวัดเชียงใหม่มีสัดส่วนประชากรต่อจำนวนแพทย์ เท่ากับ 1,633 คน/แพทย์ น้อยกว่าสัดส่วนของประเทศ คือ 2,980 คน/แพทย์ สะท้อนถึงการกระจายการให้บริการสาธารณสุขที่ครอบคลุมในพื้นที่ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตแพทย์/บุคลากรทางการแพทย์ชั้นนำของประเทศ และศูนย์กลางการบริการทางการแพทย์ของภาคเหนือ ขณะที่ในด้านการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่มีค่าเฉลี่ยคะแนน O-net ของนักเรียนชั้น 12 มัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 37.37 คะแนน ซึ่งมีผลคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเล็กน้อย คือ 34.95 คะแนน ส่วนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยอายุ 15-59 ปี ยังคงต่ำกว่าค่ากลางของประเทศ (8.90 ปี) คือ 8.80 ปี อย่างไรก็ดี

ตาม การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในมิติการพัฒนาแบบทั่วถึง ยังคงมีปัญหาจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 – 59 ปี ซึ่งมีค่าต่ำกว่าประเทศเล็กน้อย

2. มิติการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในมิติการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่สูงกว่าค่ากลางของประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดจากปีก่อนหน้า คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.66 สะท้อนให้เห็นว่าเศรษฐกิจของจังหวัดมีมูลค่าสูงขึ้นและมีเสถียรภาพมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัดมีค่าสูงกว่าประเทศ คือ ร้อยละ 1.94 เมื่อเทียบกับค่ากลาง คือ 1.75 ส่วนด้านหนี้เฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน มีอัตราต่ำกว่าค่ากลางของประเทศ คือ 2.09 ขณะที่ค่ากลางของประเทศ คือ 6.67 อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนการออม เฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ที่ร้อยละ 20.65 มีค่าสูงกว่าประเทศร้อยละ 0.68 เมื่อเทียบกับของประเทศ คือ 19.97 หากดูในเรื่องของผลิตภาพแรงงานของจังหวัด จะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับที่สูงกว่า ค่ากลาง คือ 139,114 บาท/คน เมื่อเทียบกับค่ากลาง คือ 110,895 บาท/คน โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ด้านมิติการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากจะมีค่าสูงกว่าระดับประเทศสะท้อนให้เห็นว่า จังหวัดเชียงใหม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงประสบปัญหาในเรื่องการว่างงาน ที่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ดังนั้น จังหวัดเชียงใหม่จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างงาน/อาชีพเสริมแก่ประชากรวัยแรงงานให้มากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดด้วย

3. มิติเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียว ผลการพัฒนาในมิตินี้ของจังหวัดเชียงใหม่ยังคงต้องได้รับการพัฒนาในทุกตัวชี้วัด เนื่องจากมีระดับต่ำกว่าค่ากลางของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าไม้ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของเนื้อที่ป่าไม้ลดลง ร้อยละ -7.78 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งเท่ากับร้อยละ -3.32 ขณะเดียวกันยังมีปริมาณขยะที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยประมาณ 2 เท่าคือ 602,980 ตัน เทียบกับค่ากลางซึ่งเท่ากับ 247,105 ตัน ดังนั้น จังหวัดเชียงใหม่จึงต้องให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้/ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมทั้งการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง เน้นการจัดการขยะในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการอนุรักษ์หวงแหวนทรัพยากรป่าไม้ ขณะเดียวกันจังหวัดเชียงใหม่ยังมีสัดส่วนการใช้พลังงานที่สูงกว่าค่ากลางประเทศในทุกตัวชี้วัด โดยสะท้อนถึงการใช้งลังงานที่มากไม่ว่าจะเป็นตัวชี้วัดสัดส่วนปริมาณ การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อยานพาหนะต่อประชากร มีปริมาณ 354 ลิตร/คน ขณะที่ค่ากลางของประเทศมีปริมาณ 284 ลิตร/คน สัดส่วนปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือนต่อประชากร สัดส่วนการใช้ไฟฟ้าภาคที่ไม่ใช่ ครัวเรือนต่อ GPP และสัดส่วนปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมต่อ GPP ภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น จังหวัดเชียงใหม่จึงต้องให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานอย่างประหยัดและเหมาะสม ทั้งในระดับครัวเรือนและสถานประกอบการ

4. มิติประสิทธิภาพของภาครัฐ ตัวชี้วัดประสิทธิภาพของภาครัฐส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนสูงกว่าค่ากลางของประเทศ ได้แก่ ร้อยละครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปา ร้อยละครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้า ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งสะท้อนถึงการเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ที่ครอบคลุม รวมทั้งตัวชี้วัดร้อยละภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บรายได้ต่อรายได้รวมที่ไม่รวมเงินอุดหนุนและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ 15.51 สูงกว่าค่ากลางของประเทศ คือ ร้อยละ 12.19 สะท้อนถึงความสามารถในการจัดหารายได้ที่เพิ่มขึ้นของท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ประเด็นการ

พัฒนาที่จังหวัดจะต้องปรับปรุง ได้แก่ ตัวชี้วัดร้อยละสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองคุณภาพ HA ซึ่งมีค่าคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในจำนวนที่สูง คือร้อยละ 29.17 เมื่อเทียบกับค่ากลางของประเทศ คือ ร้อยละ 74.76 โดยสะท้อนถึงคุณภาพของบริการทางการแพทย์ ที่ยังความแตกต่างกันในพื้นที่เขตเมืองและพื้นที่ห่างไกล ขณะที่ความสามารถในการเบิกจ่ายงบประมาณของ จังหวัดยังคงมีค่าต่ำกว่าค่ากลาง คือ 77.29 ค่ากลางของประเทศ คือ 92.11 ดังนั้น จังหวัดจึงต้องเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือภายในสิ้นปีงบประมาณ

สรุป

ผลจากการวิเคราะห์จะพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการบริหารจัดการในส่วนของภาครัฐที่มีความไม่ชัดเจนต่อการบริหารจัดการ และมีผลประโยชน์ทับซ้อนที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ในจังหวัด และจากสภาวะแวดล้อมในหลายๆ มิติ เช่น การศึกษา มลพิษทางอากาศ ขยะ เทคโนโลยี และอื่นๆ ที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้การที่จะรักษาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์นั้นทำได้ยาก เนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่มีการสานต่อและนำวัฒนธรรมที่ทันสมัยเข้ามาแทนที่ ทำให้วิถีชุมชนแบบเดิมค่อยๆ เลือนหายตายจากไป ซึ่งเหตุนี้ทำให้ภาครัฐจึงต้องจำเป็นมากำกับควบคุมและดูแลให้มีการอนุรักษ์และปลูกฝังจิตสำนึกของคนรุ่นใหม่ ให้ตระหนักรู้ซึ่งถึงวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสืบต่อกันมา จึงจะทำให้การท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศน์ยังคงมีอยู่สืบต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศในจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมองทุกด้านประกอบในการที่มาเที่ยว ซึ่งได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสินค้าของที่ระลึก ด้านการโฆษณาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และด้านสถานะเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงใหม่ตามทัศนะของนักท่องเที่ยว ควรมุ่งเน้นดังต่อไปนี้

1. อนุรักษ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี วิถีชีวิต บริบทพื้นที่ โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย หาเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของชุมชน หรือพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะบริบทพื้นที่ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทิศทางการปรับปรุงและพัฒนาต้องคำนึงถึงลักษณะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

2. ความต่อเนื่อง (Continuity) สร้างความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับเพื่อให้การใช้ประโยชน์เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน โดยกำหนดการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เพื่อไม่ให้มีการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยว

3. คุณภาพ (Quality) เน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมทางความคิด เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในสินค้าการท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คำนึงถึงคุณค่าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ

4. ความสมดุล (Balance) สร้างความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

ตามแนวนโยบายภาครัฐในปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในลำดับต้นๆ ของกระบวนการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยแต่ในการจัดการที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และชุมชนเองยังขาดความเข้าใจถึงความหมายและแนวทางการดำเนินงานของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความเข้าใจประเด็นการพัฒนาไปในทิศทางที่แตกต่างกัน เกิดข้อจำกัดในการดำเนินงานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม สิ่งที่ควรคำนึงในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น อันดับแรกควรเข้าใจตรงกันว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ใช่อาชีพหลักของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมเสริมที่อาศัยทรัพยากรด้านต่างๆ ของชุมชนเพื่อเป็นต้นทุนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญา

ชาวบ้าน ตลอดจนวิถีทำกิน มาเป็นต้นทุนทางการท่องเที่ยว หลายชุมชนได้พัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ทรัพยากรที่มีศักยภาพของตนมาทำการท่องเที่ยว แต่ไม่สามารถบริหารจัดการให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ ทั้งยังเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน ซึ่งเกิดจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ปราศจากฐานความรู้ในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การดำเนินการนั้น ผิดวัตถุประสงค์และหลักการที่แท้จริงว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาชุมชน อันรวมถึงการพัฒนาบุคลากรและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นไปในลักษณะกระจายตัว ขาดการประสานงานและร่วมมือกันในการพัฒนาให้เกิดเป็นชุมชนเครือข่าย ขาดการผนึกพลังในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวม ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่จึงมีความรุ่งเรืองอยู่แค่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ยากที่จะพัฒนาให้มีความยั่งยืน นอกจากนี้ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผ่านมามีการนำเสนอสินค้าสำหรับการท่องเที่ยวเพียงส่วนเดียว ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสินค้าตั้งแต่ต้น ทำให้การนำเสนอสินค้าไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้เนื่องจากชุมชนขาดองค์ความรู้ และความสามารถในเชิงธุรกิจ ซึ่งในการนำเสนอสินค้าของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ควรมุ่งเน้นให้เกิดการตระหนัก ในเรื่องของการมีส่วนร่วมการมองปัจจัยต่างๆ ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพขององค์รวมของมีความเข้าใจถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภาคภูมิในคุณค่าอันเป็นหลักหลายๆ ชุมชน มีความพยายามในการลอกเลียนแบบชุมชนอื่น เนื่องจากมองแค่ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนอื่นสามารถขายได้ โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งควรนำเสนอสินค้าด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตนเองอย่างจริงแท้ (authentic local uniqueness) มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นจุดดึงดูดความสนใจและประทับใจ การลอกเลียนแบบทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบปลอมๆ เป็นผลเสีย ในระยะยาว เพราะไม่เป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ลดเสน่ห์การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นๆ ไม่มีความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนอีกครั้งเนื่องจากไม่มีจุดเด่นควรค่าแก่การจดจำ ดังนั้น การส่งเสริมให้ชุมชนให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเชิงระบบนิเวศ โดยชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมากๆ ที่จะทำให้การท่องเที่ยวเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน อย่างมีอัตลักษณ์ มีเสน่ห์แตกต่างกันไปตามทรัพยากร ท่องเที่ยวที่มีในชุมชนของตนเอง ซึ่งจะหาในที่อื่นไม่ได้ กระบวนการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะช่วยให้เกิดพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อชุมชนท้องถิ่น เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของคนในท้องถิ่น มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทุกๆ คนในชุมชนเป็นกุญแจสำคัญในการร่วมมือร่วมแรง ให้เกิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ไปยังภาคส่วนอื่นๆ เช่นเกษตรกร ประมง งานหัตถกรรม และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเส้นทางของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวระบบนิเวศโดยชุมชนที่สำคัญเพื่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติและผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง มีดังนี้

1. จัดระบบโครงสร้างการบริหารงานที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน การดำเนินการเพื่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวทางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ลงสู่การปฏิบัตินั้น โดยหลักการแล้วต้องถือว่าเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ว่าให้คณะกรรมการการท่องเที่ยว โดยให้ชุมชนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.1 ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวทางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563

1.2 บูรณาการการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 พัฒนาเครื่องมือ กระบวนการและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยว

1.4 ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

1.5 ถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อยกระดับเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับอาเซียน

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อจำกัดในระดับปฏิบัติการ คือ ไม่มีหน่วยงานสนับสนุนในการลงพื้นที่การปฏิบัติเพื่อติดตามงานตามขั้นตอน ขาดหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรม ในการทำงานต้องมีการประสานงานที่ดี การให้ความร่วมมือและความเข้าใจตรงกันในการผลักดันให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดเป็นรูปธรรม ดังนั้นในการขับเคลื่อน การบริหารงานจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานหลัก ที่บริหารงานแบบเบ็ดเสร็จครอบคลุมทุกพื้นที่ในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติจะมีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเคลื่อนแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวทางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน(CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563 ลงสู่การปฏิบัติรวมทั้งในเรื่องของการบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนา เครื่องมือ กระบวนการและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนรวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานก็ตาม แต่โครงสร้างการดำเนินงานในลักษณะของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวเป็นเพียงการประสานให้หน่วยงานอื่นปฏิบัติ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานเบ็ดเสร็จ ดังนั้น จึงควรมีหน่วยงานหลักที่ดูแลควบคุมภาพรวมการบริหารจัดการและพัฒนาการตลาด มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานและผลักดันให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับปฏิบัติการ โดยการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกตัวอย่างเช่นกิจการ MICE ที่มีสำนักงาน ส่งเสริมการจัดประชุมและ

นิทรรศการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักขับเคลื่อนทั้งด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร และการตลาดแบบครบวงจร มีบทบาทและการใช้อำนาจทางกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน โดยมีตัวชี้วัดของหน่วยงานเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาที่ชัดเจน นอกจากการดูแลภาพรวมการบริหารจัดการและพัฒนาการตลาดแล้วหน่วยงานดังกล่าวยัง จำเป็นต้องทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหลายภาคส่วน อาทิ การดูแลในเรื่องของสถานที่ พื้นที่ และเส้นทาง ถนน สะพาน การจราจร ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ และอาคารสถานที่ต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องใช้บริการ นอกจากนี้ ในส่วนของการพัฒนาวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน ทั้งในเรื่องของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว การพัฒนา ในเรื่องของการตลาด การดำเนินงานในส่วนนี้ นอกจากหน่วยงานหลักที่ควรเข้ามารับผิดชอบและดำเนินการอย่างเบ็ดเสร็จแล้ว ยังสามารถทำงานคู่ขนานกันไปได้โดยคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนนำแผนยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน(CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563 ลงสู่การปฏิบัติโดยการประสานและมอบหมาย โครงการ/กิจกรรม/งาน รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงภายใต้โครงสร้างองค์ประกอบของหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ดังกล่าว

2. กำหนดค่านิยามกลางเป็นหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ มีความเข้าใจร่วมกันและตรงกันในการการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระบบเชิงนิเวศ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ ยังคงมีหลายหน่วยงานที่ดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีการดำเนินงานภายใต้ความเข้าใจและขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานของตนเอง ทำให้การประสานเชื่อมโยงการทำงานในเรื่องของท่องเที่ยวชุมชนและท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ ผลจากการที่ยังไม่มีการกำหนดความหมายที่ชัดเจน ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพันธกิจหลักของพื้นฐานของการท่องเที่ยวชุมชน ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะรูปแบบจำลองเป็นการประดิษฐ์ขึ้นมา การไปเที่ยวชุมชนจึงไม่สามารถเข้าถึงบรรยากาศที่เป็นแก่นแท้จริงของการท่องเที่ยวชุมชน

3. สนับสนุนเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาด้านต่างๆ ที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการท่องเที่ยว ได้แก่

3.1 สนับสนุนให้มีการนำต้นทุนที่มีอยู่เดิมในการพัฒนาในท้องถิ่น เช่นผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมท้องถิ่น โดยการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้จากกิจกรรมงานด้านหัตถกรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางท่องเที่ยวหลัก อาทิ การพัฒนาหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว หมู่บ้านหมอนไหม หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ

3.2 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีการเชื่อมโยงกับบริบทการทำมาหากินอาชีพและการใช้ชีวิตประจำวันในท้องถิ่น อาทิ การผนวกกิจกรรมทางการเกษตร การประมง หรือจุดเด่นทางวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตัวอย่างเช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนผาหมอน ดอยอินทนนท์ ที่ได้ผนวกการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเข้ากับการท่องเที่ยวโดยชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะกลางที่มีการนำเสนอวัฒนธรรมแสดงถึงวิถีชีวิตชุมชนหรือชุมชนท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นในด้านต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์

3.3 สนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การนำเสนอผลผลิตจากอาหารท้องถิ่นมาให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว การผลิตสินค้าที่ระลึกที่ใช้วัสดุและวัตถุดิบในชุมชน หรือการผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยวการนำเสนอสินค้าพื้นเมืองในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการท่องเที่ยวหลัก การจัดรูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬา รวมทั้งการจัดการในเรื่องของพื้นที่จำหน่ายเพื่อการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว

3.4 ส่งเสริมการพัฒนาโฮมสเตย์สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชนบท โดยใช้มาตรฐานโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่ภาคการปฏิบัติอย่างแพร่หลาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจและยอมรับในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ทำการทบทวนเกี่ยวกับมาตรฐานโฮมสเตย์ ที่เอื้อให้ชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง อย่างเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ โดยเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ควรสอดคล้องเข้ากับบริบทของชุมชน ในการจัดทำมาตรฐานนี้ควรมีแนวทางในการปฏิบัติที่ครอบคลุมทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการให้มีความเข้าใจและยอมรับในกฎระเบียบและข้อจำกัดของโฮมสเตย์โฮมสเตย์ ในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกอาจจะไม่เทียบเท่าโรงแรมหรือที่พักของเอกชน แต่นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่มีลักษณะพิเศษ ได้รับความอบอุ่นใจในไมตรีของเจ้าของบ้าน มีความใกล้ชิดและได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย ประดูจคนในครอบครัวเดียวกัน

3.5 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนารูปแบบสำหรับนักท่องเที่ยวในการเข้าใช้บริการที่พัก เช่น การจัดแพคเกจการเข้าพักโฮมสเตย์พร้อมมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สมดุลทั้งเชิงพื้นที่และเวลาเพื่อนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับประสบการณ์ที่จริงแท้ (authenticity) ของชุมชนที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เหมาะสมตาม ความต้องการของนักท่องเที่ยว รูปแบบในการจัดนำเสนอเน้นให้มีการร่วมลงมือทำกิจกรรมกับเจ้าของบ้านเพื่อสัมผัสความจริงแท้ มีความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ อาทิ กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหารท้องถิ่น กิจกรรมการทำประมงลุ่มแม่น้ำชายฝั่งท้องถิ่น เป็นต้น

3.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาช่องทางตลาดใหม่ๆ ที่ทันสมัย สามารถสื่อข้อมูล เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้โดยตรง เช่น การตลาดผ่านเครือข่ายระบบโซเชียลมีเดีย และแพลตฟอร์มของทางการท่องเที่ยวหลัก มีการเชื่อมโยงข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ากับระบบออนไลน์สากลที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งนิยมสืบหาแหล่งท่องเที่ยวจากการ search engine ตามความสนใจของตนและได้ข้อมูลปัจจุบันจากนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ ที่กล่าวถึงหรือมีการรีวิวสถานที่นั้นๆ จากบล็อกเกอร์เฟซบุ๊คส่วนตัว จากเว็บไซต์ของTrip Advisor การหาที่พักผ่าน application ของ Airbnb เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. นำระบบ AI เข้ามาผสมผสานกับระบบการจัดการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อช่วยในการประมวลผลและปรับปรุงประสิทธิภาพในด้านข้อมูลท่องเที่ยวในจังหวัดให้เผยแพร่ไปทั่วโลก
2. เพิ่มเจ้าหน้าที่และบุคลากรในด้านการเก็บข้อมูลและสำรวจพื้นที่ภายในจังหวัด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในการประเมินสถานการณ์ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยสามารถนำข้อมูลที่นำมาปรับใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับจังหวัด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร, 2545.

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2542.

สุรัสวดี ราชกุลชัย. การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

เสนาะ ดิยาวี. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

จุฑามาศ วรรณแก้ว. “แนวทางการลด การคัดแยก และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่สำหรับเทศบาลเมือง หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผน สิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.

นุชศิณี ยศปกรณ์. “การบริหารจัดการของบริษัทท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2547.

ยศวีร์ ยุกตะนันท์. “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2547.

ศิริพร สุพรรณทอง. “ส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการตัดสินใจใช้ บริการท่องเที่ยวที่จังหวัดหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

ภาษาต่างประเทศ

Dessler, G. Management : Leading People & Organizations in the 21st Century. Canada : Prentice - Hall, 1998.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ – นามสกุล : นายสุรฉัตร คงทน
- วัน เดือน ปีเกิด : 19 มิถุนายน 2509
- ประวัติการศึกษา : ปริญญาโท Master of Public Administration University of Southern California, Los Angeles, California ประเทศสหรัฐอเมริกา
- : ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตร์ (ภาคการคลัง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประวัติการทำงานโดยย่อ : รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสายงาน สายงานธุรกิจขนาดใหญ่ 2 ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (2018-Present)
- : ประธานคณะเจ้าหน้าที่ด้านลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (2018)
- : กรรมการ บมจ. หลักทรัพย์ กรุงศรี จำกัด (มหาชน) (2017-2018)
- : กรรมการ บจก. เจเนอรัล คาร์ต เซอร์วิสเชส จำกัด (2017-2018)
- : ประธานคณะเจ้าหน้าที่ ด้านลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่และวาณิชธนกิจ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (2016-2017)
- : ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่และผู้จัดการสายงานลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (2012-2016)
- ตำแหน่งงานปัจจุบัน : รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสายงาน สายงานธุรกิจขนาดใหญ่ 2 ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง บทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ผู้วิจัย นายสุรธันว์ คงทน หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสายงาน บริษัท ธนาकरกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวชุมชน ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ด้วยหลักการ วิธีการและกระบวนการ รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและการกระจายผลประโยชน์ให้ชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการจัดการตัวเอง เป็นการคำนึงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น และหมายรวมถึงการกระจายรายได้การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนโดยมีจุดหมายปลายทางในการกลับมาบำรุงดูแลรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติชุมชนท้องถิ่นเองก็สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของการท่องเที่ยวของตนเองได้ โดยเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2555 - 2559) ซึ่งถือเป็นทิศทางและแผนหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในระยะ 5 ปี เพื่อมุ่งให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และ ยั่งยืน ซึ่งผลดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา แม้จะประสบผลสำเร็จในการเพิ่มจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคสำคัญหลายประการ ประกอบกับสภาพและบริบทต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน เช่น สถานการณ์การเมืองของประเทศ นโยบายของภาครัฐ การปรับตัวของภาคเอกชน และปัจจัยภายนอก เช่น สถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว แนวโน้มการพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการดำเนินการในช่วงเวลาที่สำคัญ คือ ช่วงเวลาแห่ง การปฏิรูปประเทศไทยให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป เพื่อประสานประโยชน์และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ซึ่งรัฐบาลในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาวในอีก 20 ปี ข้างหน้า ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์

ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กล่าวคือ ประเทศไทยมีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากที่กล่าวมา การศึกษาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน โดยการเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า โดยการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์นั้น ซึ่งเป็นนโยบายของชาติ การสร้างชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีประโยชน์ทางสังคมชุมชน ทำให้เกิดการวางแผน การทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้ปัญหาาร่วมกันแก้ปัญหาและการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ชุมชนไม่ต้องอพยพออกจากท้องถิ่น สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจด้านแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระบบนิเวศให้อยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูล ด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และระบบนิเวศ ภายในจังหวัดเชียงใหม่ นำมาวิเคราะห์ หาแนวทางในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ ให้อยั่งยืน และสร้างรายได้ให้คนในชุมชน รวมไปถึงระบบนิเวศผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวในทุกมิติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนงานตามที่รัฐบาลได้ตั้งนโยบายไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษารวบรวมข้อมูล จากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารต่างๆ
2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิการศึกษาภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษา และรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น นักวิเคราะห์ด้านการเงิน เศรษฐกิจ นักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศในจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมองทุกด้านประกอบในการที่มาเที่ยว ซึ่งได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสินค้าของที่ระลึก ด้านการโฆษณาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และด้านสถานะเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงใหม่ตามทัศนะของนักท่องเที่ยว ควรมุ่งเน้นดังต่อไปนี้

1. อนุรักษ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี วิถีชีวิต บริบทพื้นที่ โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย หาเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของชุมชน หรือพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะบริบทพื้นที่ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทิศทางการปรับปรุงและพัฒนาต้องคำนึงถึงลักษณะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

2. ความต่อเนื่อง (Continuity) สร้างความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับเพื่อให้การใช้ประโยชน์เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน โดยกำหนดการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เพื่อไม่ให้มีการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยว

3. คุณภาพ (Quality) เน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาวัฒนธรรมทางความคิด เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในสินค้าการท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คำนึงถึงคุณค่าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ

4. ความสมดุล (Balance) สร้างความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ

ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวระบบนิเวศโดยชุมชนที่สำคัญเพื่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติและผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง มีดังนี้

1. สนับสนุนให้มีการนำต้นทุนที่มีอยู่เดิมในการพัฒนาในท้องถิ่น เช่นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่น โดยการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้จากกิจกรรมงานด้านหัตถกรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางท่องเที่ยวหลัก อาทิ การพัฒนาหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว หมู่บ้านหมอนไหม หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ

2. ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีการเชื่อมโยงกับบริบทการทำมาหากิน อาชีพและการใช้ชีวิตประจำวันในท้องถิ่น อาทิ การผนวกกิจกรรมทางการเกษตร การประมง หรือจุดเด่นทางวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตัวอย่างเช่น การท่องเที่ยวโดย

ชุมชนผาหมอน ดอยอินทนนท์ ที่ได้ผนวกการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเข้ากับการท่องเที่ยวโดยชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะกลางที่มีการนำเสนอวัฒนธรรมแสดงถึงวิถีชีวิตชุมชนหรือชุมชนท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นในด้านต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์

3. สนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การนำเสนอผลผลิตจากอาหารท้องถิ่นมาให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว การผลิตสินค้าที่ระลึกที่ใช้วัสดุและวัตถุดิบในชุมชน หรือการผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยวการนำเสนอสินค้าพื้นเมืองในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการท่องเที่ยวหลัก การจัดรูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงกีฬารวมทั้งการจัดการในเรื่องของพื้นที่จำหน่ายเพื่อการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว

4. ส่งเสริมการพัฒนาโฮมสเตย์สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชนบท โดยใช้มาตรฐานโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่ภาคการปฏิบัติอย่างแพร่หลาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจและยอมรับในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ทำการทบทวนเกี่ยวกับมาตรฐานโฮมสเตย์ ที่เอื้อให้ชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง อย่างเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ โดยเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ควรสอดคล้องเข้ากับบริบทของชุมชน ในการจัดทำมาตรฐานนี้ควรมีแนวทางในการปฏิบัติที่ครอบคลุมทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการให้มีความเข้าใจและยอมรับในกฎระเบียบและข้อจำกัดของโฮมสเตย์โฮมสเตย์ ในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกอาจจะไม่เทียบเท่าโรงแรมหรือที่พักของเอกชน แต่นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่มีลักษณะพิเศษ ได้รับความอบอุ่นใจไมตรีของเจ้าของบ้าน มีความใกล้ชิดและได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย ประดูคนในครอบครัวเดียวกัน

5. ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนารูปแบบสำหรับนักท่องเที่ยวในการเข้าใช้บริการที่พัก เช่น การจัดแพคเกจการเข้าพักโฮมสเตย์พร้อมมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สมดุลทั้งเชิงพื้นที่และเวลาเพื่อการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับประสบการณ์ที่จริงแท้ (authenticity) ของชุมชนที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เหมาะสมตาม ความต้องการของนักท่องเที่ยว รูปแบบในการจัดนำเสนอเน้นให้มีการร่วมลงมือทำกิจกรรมกับเจ้าของบ้านเพื่อสัมผัสความจริงแท้ มีความปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ อาทิ กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหารท้องถิ่น กิจกรรมการทำประมงลุ่มแม่น้ำชายฝั่งท้องถิ่น เป็นต้น

6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาช่องทางการตลาดใหม่ๆ ที่ทันสมัย สามารถสื่อข้อมูล เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้โดยตรง เช่น การตลาดผ่านเครือข่ายระบบโซเชียลมีเดีย และแพลตฟอร์มของทางการท่องเที่ยวหลัก มีการเชื่อมโยงข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ากับระบบออนไลน์สากลที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งนิยมสืบหาแหล่งท่องเที่ยวจากการ search engine ตามความสนใจของตนและได้ข้อมูลปัจจุบันจากนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ ที่กล่าวถึงหรือมีการรีวิวสถานที่นั้นๆ จากบล็อกเกอร์เฟซบุคส่วนตัว จากเว็บไซต์ของTrip Advisor การหาที่พักผ่าน application ของ Airbnb เป็นต้น